

GERECHTSHOF AMSTERDAM

ONDERNEMINGSKAMER

jaarverslag 2016

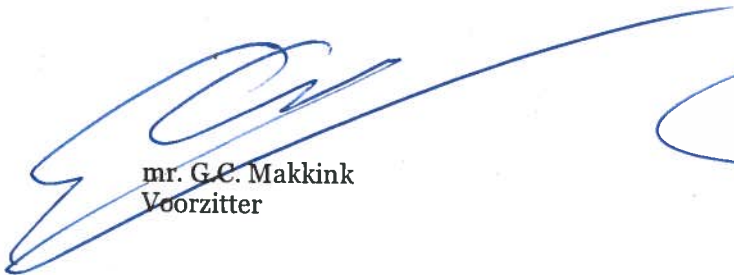

INHOUDSOPGAVE

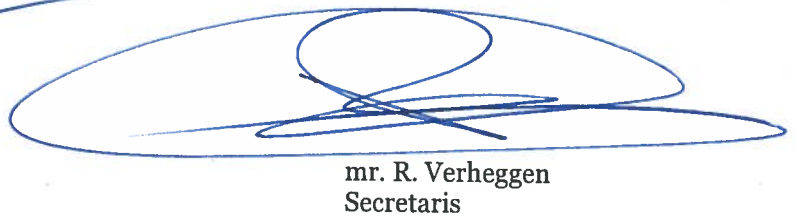
I.	INLEIDING	4
II.	Een korte samenvatting	5
	1. Het jaar in cijfers	5
	2. Opvallende zaken	5
	3. Bezetting	5
	4. Vooruitblik	5
III.	JAARCIJFERS	6
	1. Algemeen	6
	2. Verzoekschriftprocedures	7
	3. Rolprocedures	12
	4. Overige	13
	5. Doorlooptijden	13
	6. Verzameltabellen	17
	7. Kerncijfers	21
IV.	JAARVERSLAG	22
	1. Bezetting	22
	2. Over de cijfers	22
	3. Publicatie	24
	4. Zittingsdag	24
	5. Enkele opvallende zaken en kwesties	24
	6. Cassatie	28
V.	ORGANISATIE	30
VI.	CONTACTGEGEVENS	31

Hierbij bieden wij u het jaarverslag van de Ondernemingskamer over het jaar 2016 aan.

Amsterdam, 20 juni 2017

mr. G.C. Makkink
Voorzitter

mr. R. Verheggen
Secretaris

I. INLEIDING

De Ondernemingskamer behandelt geschillen die zich voordoen binnen rechtspersonen. Niet alle geschillen van die aard, maar uitsluitend die, die de wetgever aan haar heeft toebedeeld. Dat levert ruim 30 over diverse wetten verspreide taken op. Verreweg de meeste zaken worden aangebracht in het kader van het enquêterecht (artikel 2:344 en volgende BW) en het medezeggenschapsrecht (vooral de artikelen 25 en 26 Wet op de ondernemingsraden). De Ondernemingskamer behandelt voorts onder meer in eerste aanleg vorderingen tot uitkoop van minderheidsaandeelhouders (artikel 2:92a, 201a en 359c en d BW) en verzoeken tot correctie van de jaarrekening, het jaarverslag of de daaraan toe te voegen overige gegevens van vennootschappen en bepaalde andere rechtspersonen (artikel 2:447 en volgende BW). In hoger beroep behandelt zij onder meer vorderingen in het kader van de geschillenregeling (artikel 2:335 en volgende BW) en verzet tegen intrekking van overblijvende aansprakelijkheid uit hoofde van een 403-verklaring (artikel 2:404 BW).

De Ondernemingskamer is landelijk bevoegd. Zij maakt deel uit van gerechtshof Amsterdam. In de meeste aan haar toebedeelde procedures is de Ondernemingskamer de enige rechterlijke instantie in feitelijke aanleg. De procedure bij de Ondernemingskamer wordt gekenmerkt door flexibiliteit, een informeel karakter, deskundigheid en snelheid, dit laatste waar mogelijk en zeker waar nodig. De deskundigheid wordt in sterke mate bevorderd, doordat aan de Ondernemingskamer een aantal raden(plaatsvervanger) verbonden is. Hoewel vanuit het perspectief van de rechtspraak in enge zin leken, beschikken deze raden op de terreinen waarop de Ondernemingskamer bevoegd is over hoogwaardige kennis en ervaring. Hun deskundigheid op onder meer financieel terrein, medezeggenschap en op het punt van *corporate governance* speelt een cruciale rol in de rechtspraak van de Ondernemingskamer. De Ondernemingskamer behandelt en beslist de aan haar voorgelegde zaken, een enkele uitzondering daargelaten, steeds in meervoudige samenstelling: drie beroepsrechters en twee raden. Uitspraken van de Ondernemingskamer kunnen diep ingrijpen in rechtspersonen en ondernemingen.

II. SAMENVATTING

1. Het jaar in cijfers

In hoofdstuk III treft u de aantallen ingekomen en afgedane zaken in 2016 aan. Daaruit blijkt ten opzichte van 2015 een stijging van de meeste kerncijfers: vooral ingekomen zaken, minnelijke regelingen ter zitting en uitspraken. Het aantal uitspraken is zelfs hoger dan het eerdere piekjaar 2014. Het aantal ingekomen zaken is gestegen ten opzichte van 2015, maar nog altijd iets lager dan in 2014. Het aantal zittingen is nagenoeg gelijk aan dat van 2015. Het aantal minnelijke regelingen ter zitting is aanzienlijk toegenomen, waarbij net als in 2015 het aantal verwijzingen naar *mediation* opvalt. Het lijkt daarmee een vaste plaats in de gereedheidskast van de Ondernemingskamer ter bereiking van minnelijke regelingen te hebben ingenomen.

Het totaal aantal ingekomen verzoeken tot enquête en/of onmiddellijke voorzieningen in de eerste fase van de enquêteprocedure is wederom gedaald, maar het aantal beschikkingen van meer organisatorische aard (de "overige beschikkingen") blijft jaarlijks stijgen. In 2016 werden relatief veel onderzoeksverslagen gedeponeerd. Ook het aantal ingekomen verzoeken in de tweede fase van de enquêteprocedure is opvallend hoger dan dat van andere jaren. Het past overigens wel bij het lagere aantal beëindigingen wegens een minnelijke regeling in de onderzoeksfase (eerste fase). Hoe minder regelingen in dat stadium, hoe vaker een wanbeleidverzoek zal worden ingediend. Een wanbeleidverzoek werd in 2016 even vaak toe- als afgewezen. In het algemeen valt op dat het aantal benoemingen van functionarissen sterk gestegen is; voor de enquêteprocedure zit dat vooral in de toename van benoemingen van een afzonderlijke beheerder van aandelen. Het aantal benoemde onderzoekers ten opzichte van het aantal bij wijze van onmiddellijke voorziening benoemde personen lijkt jaarlijks verder af te nemen. Dit bevestigt het beeld van het belang van en de focus (van partijen) op onmiddellijke voorzieningen in het enquêterecht.

Het aantal ingediende WOR-verzoeken is iets hoger dan in 2015, maar nog altijd lager dan in 2014. Hetzelfde geldt voor het aantal intrekkingen, zittingen en uitspraken. Het aantal minnelijke regelingen ter zitting is wel aanzienlijk hoger dan in 2015 en gelijk aan het aantal in 2014. Het aantal arresten in uitkoopprocedures is fors gestegen, hetgeen vooral komt door de verdubbeling van het aantal tussenarresten. Het aantal eindarresten is lager dan in 2015 en 2014.

Bij al het voorgaande moet steeds worden bedacht dat het om relatief kleine aantallen zaken gaat en het daarom niet goed mogelijk is om zonder nader onderzoek aan de ontwikkeling van die cijfers conclusies te verbinden.

Ten slotte enkele opmerkingen over de doorlooptijden. Op bijna alle fronten zijn de doorlooptijden in meer of mindere mate verbeterd. Zo is de appointeringstermijn (tijd tussen indiening van verzoekschriften en de (in 2016) gehouden mondelinge behandelingen) zowel voor de WOR als de enquêteprocedure korter dan in 2015 en 2014. Ook de beslisperiode (tijd tussen de mondelinge behandeling en de uitspraak) is voor enquêteprocedures en WOR-zaken afgenomen. Alleen de doorlooptijden in uitkoopzaken zijn enigszins opgelopen.

2. Opvallende zaken

Ook in dit verslagjaar behandelde de Ondernemingskamer een grote variëteit aan zaken. Voorbeelden daarvan staan in hoofdstuk III.5. Een aantal zaken heeft publicitaire aandacht getrokken, zoals beslissingen in Delta Lloyd N.V., N.V. ADO Den Haag (enquêteprocedures) en OR Seaway Heavy Lifting Engineering B.V. en COR NS Groep B.V. (medezeggenschap). In de vakliteratuur bestond daarnaast ruime aandacht voor de beslissing in OR DA Retailgroep B.V. (medezeggenschap in faillissement).

3. Bezetting

In 2016 was de bezetting van raadsheren in de Ondernemingskamer 4,88 *fte*. De bezetting van raadsheren in 2016 is licht gestegen ten opzichte van 2015. Er zijn (evenals in 2015) 16 raden (plaatsvervanger) actief. In 2016 zijn drie raden afgetreden en zijn vier raden aangetreden. In 2015 was de bezetting aan secretarissen gemiddeld 4,48 *fte* (effectief: 4); de administratieve ondersteuning in 2016 bestond uit twee medewerkers (1,5 *fte*).

4. Vooruitblik

Er zijn geen aanwijzingen dat zich significante wijzigingen in het aantal zaken zullen voordoen. De Ondernemingskamer blijft streven naar een snelle afhandeling van aangebrachte zaken met behoud van kwaliteit. De standaard uitspraaktermijn bedraagt zes tot acht weken na de mondelinge behandeling van een verzoekschrift.

III. JAARCIJFERS

1. Algemeen

De jaarcijfers betreffen de gebeurtenissen die vallen binnen het jaar 2016. Een verzoekschrift dat in 2015 is ingediend en in 2016 ter zitting is behandeld telt voor dit jaar derhalve niet mee bij de ingediende maar wel bij de ter zitting behandelde verzoekschriften. De intrekking van het desbetreffende verzoekschrift of de uitspraak wordt eveneens meegeteld, indien zich dat nog in 2016 heeft voorgedaan. Door onder meer deze wijze van tellen kan het aantal uitspraken in een jaar hoger of lager liggen dan het aantal ingekomen zaken. Verder ontstaan verschillen tussen het aantal ingekomen verzoeken of vorderingen en het aantal uitspraken, doordat in één zaak (d.w.z. één administratief volgnummer) meer dan één schriftelijke beslissing kan volgen. In geval van één schriftelijke beslissing op twee of meer samenhangende verzoeken of vorderingen (voor zover elk een eigen administratief volgnummer heeft) wordt een dergelijke beslissing (sinds verslagjaar 2014) als uitspraak meegeteld voor ieder verzoek of iedere vordering waarop beslist is.¹ Tot het verslagjaar 2014 werd in die gevallen slechts eenmaal de schriftelijke beslissing geteld. Een minnelijke regeling die ter zitting wordt getroffen, omvat meestal ook de afspraak dat het verzoek of de vordering (op enig moment) wordt ingetrokken.² Sinds het jaarverslag 2014 is ook bij de verzoekschriftprocedures eveneens de uitstroom van zaken meegeteld in gevallen waarin partijen, ondanks herhaald verzoek, niet reageren op de vraag of de – nog aanhangige procedure – wel of niet moet worden voortgezet. Deze zaken stromen uit met “ambtshalve royement” (onder doorhalingen in de algemene tabellen).

Totaal overzicht zaken 2016

tabel 1	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen zaken	177	168	182
Behandeling ter zitting ³	96	95	104
Minnelijke regeling ter zitting ⁴	28	20	15
Intrekkingen/doorhalingen	70	74	89
Uitspraken	228	222	226

Verzoekschrift of dagvaarding

Bij de Ondernemingskamer worden sommige zaken bij verzoekschrift en andere bij dagvaarding (rolprocedures) aangebracht. In 2016 was de verdeling tussen beide typen zaken als volgt:

tabel 2	<u>Verzoekschrift</u>	<u>Dagvaarding</u>
Ingekomen zaken	163	14
Behandeling ter zitting	93	3
Minnelijke regeling ter zitting	28	0
Intrekkingen/doorhalingen	70	0
Uitspraken	205	23

¹ Toelichting:

(i) Een voorbeeld hiervan is het geval van twee afzonderlijk ingediende verzoekschriften van een ondernemingsraad die vanwege de samenhang van de aangevochten besluiten in één schriftelijke beslissing worden afgedaan. Een voorbeeld in de enquêteprocedure is een wanbeleidverzoek en een afzonderlijk verzoek tot verhaal van de onderzoekskosten die in één schriftelijke beslissing worden afgedaan.

(ii) Het hier weergegeven uitgangspunt wordt ook gehanteerd bij de telling van minnelijke regelingen ter zitting en intrekkingen/doorhalingen. Dit uitgangspunt wordt, uitsluitend ten behoeve van de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren, niet gehanteerd bij de telling van zittingen (zie voetnoot 5 sub (iii) hierna).

² Toelichting:

(i) Schikkingen op slechts een enkel onderdeel van het geschil (bijv. proceskosten) worden hier niet geteld.

(ii) Het merendeel van de schikkingen leidt direct tot een intrekking of doorhaling. De overige schikkingen nemen tot uitgangspunt dat de zaak enige tijd wordt aangehouden en na afwikkeling van de schikking wordt ingetrokken of doorgehaald.

(iii) Niet in proces-verbaal vastgelegde minnelijke regelingen worden met ingang van verslagjaar 2015 meegeteld. Dat was zowel in 2016 als in 2015 tweemaal het geval.

³ Toelichting:

(i) Inclusief gehouden comparities en pleidooien: in 2016 twee comparities en één pleidooi. In 2015 slechts één maal een comparitie.

(ii) Meerdaagse zittingen in een zaak (in 2016 en 2015 niet, in 2014 één maal) worden geteld als één zitting.

(iii) Op deze 96 zittingen zijn in totaal 107 ingekomen verzoeken of vorderingen behandeld in 2016 (voor 2015 is deze verhouding 95 om 108, voor 2014 is deze verhouding 104 om 111). Met elkaar samenhangende verzoeken of vorderingen worden zoveel mogelijk in één keer ter zitting behandeld, en in voorkomende gevallen ook als zodanig geteld.

⁴ Voor 2016: één geval deed zich voor waarin voor twee samenhangende zaken één minnelijke regeling is getroffen; die is hier dus ook tweemaal geteld (voor 2015: één geval van drie samenhangende zaken die drie keer zijn meegeteld). Zie voetnoot 4 sub (ii).

Eerste aanleg en hoger beroep

De Ondernemingskamer maakt als bijzondere kamer deel uit van het gerechtshof Amsterdam. Zij heeft specifieke, landelijke bevoegdheden. In het overgrote deel van de zaken fungeert zij als eerste en enige feitelijke rechter. Voor 2016 is de verdeling tussen eerste aanleg en hoger beroep zaken als volgt:

tabel 3	Eerste aanleg	Hoger beroep
Ingekomen zaken	174	3
Behandeling ter zitting	95	1
Minnelijke regeling ter zitting	28	0
Intrekkingen/doorhalingen	70	0
Uitspraken	226	2

2. Verzoekschriftprocedures

Enquêteprocedure, artikel 2:344 BW e.v.

De enquêteprocedure is de meest voorkomende procedure bij de Ondernemingskamer. In 2016 hadden 120 verzoekschriften betrekking op het enquêterecht, 73,6% (120 op 163 totaal) van alle ingekomen verzoekschriften (67,8% (120 van 177) van het totaal aantal nieuwe zaken). Zie de verzameltabellen onder 6.

Binnen de enquêteprocedure wordt gewoonlijk onderscheid gemaakt tussen de zogeheten eerste fase en de tweede fase. Ten behoeve van dit jaarverslag worden de verzoeken en beslissingen op de voet van artikel 2:345 tot en met 2:353 BW gerekend tot de eerste fase. De verzoeken en beslissingen op de voet van artikel 2:354 tot en met 2:356 BW worden gerekend tot de tweede fase. Een uitzondering op deze verdeling vormt een verzoek tot het treffen van onmiddellijke voorzieningen (artikel 2:349a lid 2 BW) in de tweede fase. In 2016 is er op drie verzoeken⁵ tot het treffen van onmiddellijke voorzieningen binnen de tweede fase beslist. Het aantal eerste fase verzoekschriften overtreft het aantal in de tweede fase verre: 81,7% (98) tegenover 18,3% (22). Dat geldt ook voor de beschikkingen: 93,1% (177) tegenover 6,9% (13).

tabel 4	2016	2015	2014
Ingekomen verzoeken	120	110	121
Eerste fase ⁶	98	100	111
Tweede fase	22	10	10
Beschikkingen	190	175	183
Eerste fase	177	162	175
Tweede fase	13	13	8

Enquête, eerste fase

Tot en met 2009 werden de ingekomen verzoeken tot het treffen van onmiddellijke voorzieningen afzonderlijk geteld, ongeacht of zij gelijktijdig met het enquêteverzoek werden ingediend. Sinds het jaarverslag 2010 wordt het aantal ingediende verzoekschriften geteld en vervolgens uitgesplitst naar hetgeen in het verzoekschrift verzocht is.

In de eerste fase van de enquêteprocedure worden niet alleen beslissingen gegeven op enquêteverzoeken en verzoeken tot het treffen van onmiddellijke voorzieningen, maar daarnaast veelvuldig op verzoeken met een incidenteel karakter. Te denken valt aan verzoeken tot verhoging van het onderzoeksbudget (artikel 2:350 lid 3 BW), verzoeken aan de raadsheer-commissaris (r-c) tot het geven van een aanwijzing (artikel 2:350 lid 4 BW) of tot het geven van een bevel tot medewerking aan het onderzoek (artikel 2:352 BW), verzoeken tot het gelasten van een getuigenverhoor (artikel 2:352a BW), tot uitbreiding van het bevolen onderzoek, en tot inzage en machtiging tot mededeling uit het verslag (artikel 2:353 lid 2 en 3 BW), en beschikkingen waarmee de procedure wordt beëindigd nadat onmiddellijke voorzieningen zijn getroffen en/of een onderzoek is gelast, of waarmee een benoemde onderzoeker of bestuurder wordt aangewezen, ontheven of vervangen. Een deel van deze verzoeken wordt op informele wijze gedaan en vergt geen inhoudelijke behandeling en wordt daarom niet afzonderlijk geteld. Incidentele verzoeken die wel een inhoudelijke behandeling vergen worden wel afzonderlijk geteld⁷ en zijn in onderstaande tabel in de categorie ingekomen verzoeken verwerkt. Voor nog meer inzicht in de cijfers zijn met ingang van dit jaarverslag enkele categorieën ingekomen verzoeken toegevoegd.

⁵ Twee van die verzoeken zijn ingediend in materieel één geschil.

⁶ Hieronder vallen verzoeken tot enquête en/of onmiddellijke voorzieningen enerzijds en overige verzoeken in eerste fase anderzijds (in 2015: 89 plus 11, in 2014: 106 plus 5).

⁷ In die gevallen wordt de desbetreffende zaak in het administratieve systeem geregistreerd onder een afzonderlijk volgnummer. Hierbij moet vooral worden gedacht aan verzoeken waar een voldragen partijdebat op volgt en die een inhoudelijk oordeel van de Ondernemingskamer, de voorzitter of de raadsheer-commissaris vergen.

tabel 5

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen verzoeken totaal	98	100	111
Alleen enquête	8	8	9
Enquête met onmiddellijke voorzieningen	64	70	79
Alleen verzoek tot onmiddellijke voorzieningen	9	11	18
Verzoek aan r-c (350 lid 4/352 lid 1)	6	-	-
Verzoek aan voorzitter (353) ⁸	6	-	-
Overig ⁹	5	11	5
Intrekkingen	35	43	38
Voor zitting	17	19	27
Ter of na zitting	18	24	11
Minnelijke regeling ter zitting getroffen	23	17	9
Ambtshalve royement/doorhaling ¹⁰	2	3	5
Behandeling ter zitting	63	73	75
Beschikkingen totaal	177	162	175
Geheel of gedeeltelijk toegewezen	34	31	44
Enquête toegewezen	3	3	5
Enquête en onmiddellijke voorzieningen toegewezen	25	21	34
Enquête toe-, onmiddellijke voorzieningen afgewezen	1	0	1
Onmiddellijke voorzieningen toegewezen ¹¹	5	7	4
Afwijzingen	20	21	19
Enquête afgewezen ¹²	6	3	3
Enquête en onmiddellijke voorzieningen afgewezen	9	10	9
Onmiddellijke voorzieningen afgewezen	5	8	8
Overige enquêtebeschikkingen	123	110	112
Afzonderlijke aanwijzing onderzoeker ^{13,14}	21	18	24
Afzonderlijke aanwijzing OK-functionaris ¹⁵	18	14	-
Inzage onderzoeksverslag	1	3	1
Machtiging mededeling uit verslag	6	7	6
Kostenverhoging onderzoek ¹⁶	12	10	13
Vaststelling vergoeding onderzoeker ¹⁷	14	11	-

⁸ In 2016: voor het gemak is hier ook een verzoek aan de Ondernemingskamer tot inzage in het verslag meegeteld.

⁹ In 2016: drie maal een verzoek tot uitbreiding van het gelaste onderzoek, één maal een verzoek tot het houden van een getuigenverhoor (352a), en één maal een verzoek om een machtiging tot raadpleging bij een nauw verbonden rechtspersoon (351 lid 2).

¹⁰ In 2016: steeds voor de zitting.

¹¹ Hieronder vallen niet slechts de spoedvoorzieningen voorafgaand aan een beslissing op het enquêteverzoek, maar ook nadere onmiddellijke voorzieningen in de onderzoeksfase.

¹² In 2016: in één geval is in de beschikking waarbij het enquêteverzoek werd afgewezen tevens een vordering op de grond dat het enquêteverzoek niet op redelijke grond is gedaan (artikel 2:350 lid 2 BW), afgewezen (Waitingroom Media B.V.).

¹³ Bij een beschikking waarmee een onderzoek wordt bevolen, wordt meestal "een nader aan te wijzen persoon benoemd teneinde het onderzoek te verrichten". De onderzoeker wordt dan later bij afzonderlijke beschikking aangewezen.

¹⁴ In 2016: in één beschikking waarin een onderzoeker is aangewezen is tevens het onderwerp van het onderzoek uitgebreid. Deze beschikking is overigens alleen op deze plaats, dus één maal geteld.

¹⁵ In deze categorie vallen de afzonderlijke aanwijzingen van andere functionarissen dan die van onderzoekers, zoals bestuurders en commissarissen. Indien deze tegelijk met een onderzoeker worden aangewezen wordt die beschikking geteld in de categorie 'afzonderlijke aanwijzing onderzoeker'.

¹⁶ Indien bij een beslissing over verhoging van het onderzoeksbudget tevens de vergoeding van de onderzoeker wordt vastgesteld, wordt deze beschikking geteld bij 'vaststelling vergoeding onderzoeker', en niet bij 'kostenverhoging onderzoek'.

¹⁷ In 2016: in materieel één geschil is de vaststelling van de vergoeding van de onderzoeker wel vier maal geteld, nu het onderzoek in die vier met elkaar samenhangende zaken was gelast (Museum Vastgoed Groep B.V. c.s.). Genormaliseerd is het aantal vaststellingen van de vergoeding van de onderzoeker 11.

<i>Beslissingen raadsheer-commissaris¹⁸</i>	6	2	-
<i>Beëindiging¹⁹ na bereiken minnelijke regeling²⁰</i>	14	25	9
<i>Beëindiging overig²¹</i>	8	7	16
<i>Deponering en terinzagelegging verslag²²</i>	16	8	8
<i>Overige²³</i>	7	5	35

Enquête, tweede fase

tabel 6

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen verzoeken	22	10	10
<i>Wanbeleid²⁴</i>	15	8	6
<i>Onmiddellijke voorzieningen</i>	2	1	0
<i>Kostenverhaal 2:354 BW²⁵</i>	4	1	3
<i>Overige²⁶</i>	1	0	1
Behandeling ter zitting	14	5	6
Minnelijke regeling ter zitting	1	1	1
Intrekking/doorhaling	1	2	2
<i>Voor de zitting</i>	1	2	1
<i>Na de zitting</i>	0	0	1
Beschikkingen	13	13	8
<i>Verzoek wanbeleid toegewezen</i>	3	4	4
<i>Verzoek wanbeleid afgewezen</i>	3	3	0
<i>Separate beslissing (onmiddellijke) voorzieningen²⁷</i>	4	1	1
<i>Beëindiging na minnelijke regeling</i>	0	2	-

¹⁸ In 2016: vijf maal op een verzoek tot het geven van een aanwijzing (artikel 2:350 lid 4 BW), waarvan vier afwijzingen en één toewijzing; en één maal een toewijzing van een verzoek tot het geven van een bevel tot openlegging van administratie (artikel 2:352 lid 1 BW).

¹⁹ Toelichting:

(i) Procedures worden bij beschikking beëindigd indien onmiddellijke voorzieningen zijn getroffen en/of een onderzoek is gelast, maar voortzetting van de procedure geen doel meer dient (bijvoorbeeld door een minnelijke regeling tussen partijen of door gebrek aan baten bij de vennootschap waardoor het onderzoek niet aan kan vangen).

(ii) Beëindiging van onmiddellijke voorzieningen als gevolg van minnelijke regeling volgt meestal op een intrekking van het onderliggende enquêteverzoek. Die intrekking wordt geteld onder intrekkingen/doorhalingen. De beschikking waarbij de onmiddellijke voorziening worden beëindigd wordt hier als beschikking meegeteld.

(iii) Soms wordt na het treffen van een minnelijke regeling de zaak stapsgewijs beëindigd op verzoek van partijen, zoals eerst een beschikking tot beëindiging van de onmiddellijke voorziening of een deel daarvan, en daarna een afzonderlijke beschikking waarbij het onderzoek en eventueel resterende onmiddellijke voorziening worden beëindigd. Beide beschikkingen worden in die situatie geteld onder 'beëindiging na minnelijke regeling'.

²⁰ In 2016: in één zaak waarin is beëindigd wegens een minnelijke regeling is bij die beschikking voorts op verzoek van een beheerder van aandelen de bezoldiging van die beheerder op de voet van artikel 2:357 lid 4 BW vastgesteld (Iszgro Holding B.V. c.s.). Die beschikking is overigens slechts één en niet tweemaal geteld.

²¹ Betreft dus zowel beëindiging van afzonderlijke onmiddellijke voorzieningen als beëindiging van het onderzoek tezamen met eventuele onmiddellijke voorzieningen.

²² In 2016: in materieel één geschil is de deponering van een onderzoeksverslag wel vier maal geteld, nu het onderzoek in die vier met elkaar samenhangende zaken was gelast (Museum Vastgoed Groep B.V. c.s.). Aldus genormaliseerd is het aantal deponeringen dan 13. Verder is in één geval bij de deponeringsbeschikking tevens het onderzoeksbudget verhoogd en is de vergoeding van de onderzoeker vastgesteld; uiteraard is deze beschikking alleen bij de deponering meegeteld.

²³ Toelichting:

(i) Voor 2016 betreft het twee maal een ontheffing van een onderzoeker of andere OK-functionaris, één maal niet-ontvankelijkheid na een intrekking, één maal ontslag van instantie op grond van artikel 27 lid 2 Fw, één maal een afwijzing van het verzoek tot uitbreiding van het bevolen onderzoek, één maal het gelasten van een getuigenverhoor en één maal een aanhouding van een verzoek tot machtiging tot raadpleging van gegevens van een nauw verbonden rechtspersoon.

(ii) In deze categorie vallen ook extrajudiciële beschikkingen waarbij een functionaris werd aangewezen op verzoek van partijen. In 2014 was dat zeven keer het geval. Het beleid van de Ondernemingskamer is op dit punt gewijzigd. Het aandragen van een functionaris in het kader van een minnelijke regeling in opdracht van partijen geschiedt sinds 2015 per gewone brief, niet meer bij beschikking. Dat plaatst het geringere aantal beschikkingen in deze categorie in 2015 en 2016 in een ander daglicht.

²⁴ In 2016: in materieel één geschil zijn drie afzonderlijke wanbeleidverzoeken ingediend en dus als zodanig geteld (ZED+ B.V.). Genormaliseerd komt het aantal ingediende wanbeleidverzoeken dan op 13.

²⁵ In 2016: in twee zaken zijn aanstonds niet-ontvankelijke verzoeken tot verhaal van de onderzoekskosten ingediend; die zijn om die reden niet als afzonderlijk ingekomen verzoeken geregistreerd en dus ook niet geteld.

²⁶ In 2016: betreft een verzoek tot verlenging van de geldingsduur van een getroffen voorziening (artikel 2:357 lid 2 BW).

²⁷ In 2016: één maal een nadere voorziening getroffen (ontbinding), drie maal beslist over onmiddellijke voorzieningen, waarvan twee zaken materieel één geschil vormen.

<i>Kostenverhaal 2:354 BW</i>	0	1	1
<i>Overige beschikkingen²⁸</i>	3	2	2

Doorlooptijden

Bij de enquêteprocedure is hieronder een onderscheid tussen de verschillende soorten uitspraken gemaakt.²⁹ De hier weergegeven doorlooptijden betreffen het gemiddeld aantal kalenderdagen: (i) tussen indiening van het verzoek en de mondelinge behandeling (behandelperiode genoemd), (ii) tussen de mondelinge behandeling van een verzoek en de eerste uitspraak in 2016 op het verzoek (de beslisperiode), en (iii) de optelsom van (i) en (ii) (totale doorlooptijd per beslissing).³⁰ De behandelperiode en de totale doorlooptijd per beslissing zijn voor het eerst in dit verslagjaar voor de enquêteprocedure nader uitgesplitst. Alleen de beslisperiode kan worden vergeleken met voorgaande jaren. Die is op alle fronten korter dan 2015.

tabel 7 Behandelperiode in dagen

	<u>2016</u>
Eerste fase beschikkingen³¹	52
<i>Enquête</i>	85
<i>Enquête met onmiddellijke voorzieningen</i>	51
<i>Alleen onmiddellijke voorzieningen</i>	36
 Tweede fase beschikkingen	 63
<i>Wanbeleid</i>	93
<i>Alleen (onmiddellijke) voorzieningen³²</i>	3

tabel 8 Beslisperiode in dagen

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Eerste fase beschikkingen	46	53	64
<i>Enquête</i>	62	88	50
<i>Enquête met onmiddellijke voorzieningen</i>	52	58	69
<i>Alleen onmiddellijke voorzieningen</i>	17	19	25
 Tweede fase beschikkingen	 62	 195	 108
<i>Wanbeleid</i>	83	-	-
<i>Alleen (onmiddellijke) voorzieningen</i>	19	-	-

tabel 9 Totale doorlooptijd per beslissing in dagen

	<u>2016</u>
Eerste fase beschikkingen	98
<i>Enquête</i>	147
<i>Enquête met onmiddellijke voorzieningen</i>	103
<i>Alleen onmiddellijke voorzieningen</i>	53
 Tweede fase beschikkingen	 125
<i>Wanbeleid</i>	176
<i>Alleen (onmiddellijke) voorzieningen</i>	22

Adviesrecht van de ondernemingsraad, artikel 26 WOR

Na de verzoekschriften in de enquêteprocedure, vormen de verzoekschriften op de voet van artikel 26 WOR het grootste percentage (23,3%) ingediende verzoekschriften. Een ruime meerderheid pleegt echter voor de zitting weer te worden ingetrokken. In 2016 zijn 29 verzoeken vóór de behandeling ter zitting ingetrokken, terwijl in dat jaar 38 verzoeken zijn ingediend. Zie de verzameltabellen onder 5. De gemiddelde doorlooptijd tussen de mondelinge behandeling van een verzoek op basis van artikel 26 WOR en de uitspraak (beslisperiode) bedraagt in 2016 38 dagen (in 2015 53 dagen en in 2014 46 dagen).

²⁸ In 2016: twee maal niet-ontvankelijkheid, één maal verlenging van een reeds getroffen voorziening op de voet van artikel 2:357 lid 2 BW.

²⁹ De uitsplitsingen in de tabellen hieronder zien dus op het type van de beslissing (en niet op het type van het verzoek). Voorbeeld: als ten aanzien van een verzoek tot enquête en onmiddellijke voorzieningen alleen een beslissing volgt op het verzoek tot onmiddellijke voorzieningen dan valt die beslissing voor de telling van de doorlooptijden hier onder de categorie *Alleen onmiddellijke voorzieningen*.

³⁰ Zie voor een toelichting op de hier gekozen berekeningswijze, alsmede op andere wijze berekende doorlooptijden paragraaf 5 van dit hoofdstuk.

³¹ In tabellen 7-9 betreffen de hoofdcategoryën *Eerste fase beschikkingen* en *Tweede fase beschikkingen* steeds het gewogen gemiddelde aantal dagen.

³² Het betrof slechts drie zaken; ten aanzien van één van de drie zaken werd het verzoek pas ter zitting gedaan.

tabel 10

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen verzoeken	38	36	45
Behandeling ter zitting	15	9	18
Intrekkingen/doorhalingen	29	22	36
Voor zitting	24	21	31
Na zitting	5	1	5
Minnelijke regeling ter zitting	4	1	4
Beschikkingen	11	9	12
Verzoek toegewezen	7	5	8
Verzoek afgewezen	4	4	4

Overige verzoekschriftprocedures

Hierna volgt een overzicht van een aantal andere verzoekschriftprocedures bij de Ondernemingskamer. Procedures die noch in 2016, noch in 2015 zijn voorgekomen, worden niet genoemd.

Jaarrekeningprocedure, artikel 2:447 BW

tabel 11

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen verzoeken ³³	3	2	5
Behandeling ter zitting	1	2	3
Beschikkingen	0	3	3
Intrekkingen	1	1	0

Vaststelling schadeloosstelling artikel 6:11 Wft (Interventiewet)

tabel 12

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen verzoeken	0	0	0
Behandeling ter zitting	0	1	0
Beschikkingen ³⁴	2	0	0

Hoger beroep van een beschikking van de rechtbank inzake de intrekking van een '403-verklaring', artikel 2:404 BW

tabel 13

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen beroepschriften ³⁵	0	6	2
Behandeling ter zitting	0	2	1
Beschikkingen	0	6	1
Intrekkingen	0	1	0

Procedures op de voet van artikel 36 lid 3 WMS

Artikel 36 lid 3 van de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) biedt de mogelijkheid bij de Ondernemingskamer beroep in te stellen tegen een beslissing van de landelijke commissie geschillen WMS (LCG WMS). Daarnaast kent deze wet tot 1 januari 2017 de mogelijkheid om bij dagvaarding een vordering tot naleving van de verplichtingen jegens de medezeggenschapsraad aan de Ondernemingskamer voor te leggen (artikelen 36 leden 1 en 2 WMS). Vanaf 1 januari 2017 dienen alle geschillen bij verzoekschrift te worden ingediend, en is uitsluitend de LCG WMS in eerste aanleg bevoegd.³⁶ De Ondernemingskamer behandelt dan alleen nog beroepen tegen uitspraken van de LCG WMS.

³³ In 2016: waarvan twee in materieel een geschil.

³⁴ Na terugverwijzing door de Hoge Raad in 2015. Betreft de zaak SNS REAAL N.V. c.s.

³⁵ Betreft uitsluitend verzet tegen overblijvende aansprakelijkheid na intrekking van 403-verklaringen binnen het (voormalige) SNS-concern. Dat geldt ook voor de beschikkingen. De zaken zijn als 1 gecombineerde zitting geteld.

³⁶ Staatsblad 2016, 273.

tabel 14

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen beroepschriften	1	2	0
Ingekomen dagvaardingen	0	1	1
Behandeling ter zitting	0	2	0
Uitspraken	0	2	0
Intrekkingen	0	1	2

Geschillen in het kader van de structuurregeling, artikel 2:152-164a/262-274a BW

tabel 15

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen verzoeken	1	0	0
Behandeling ter zitting	0	0	0
Beschikkingen	0	0	0
Intrekkingen	1	0	0

3. Rolprocedures

De belangrijkste rolprocedures betreffen die van de uitkoop van minderheidsaandeelhouders door de grootaandeelhouder die 95% of meer van de aandelen in een NV of BV houdt. Daarnaast wordt een enkele keer een procedure krachtens de geschillenregeling tussen aandeelhouders van een besloten vennootschap aanhangig gemaakt. De geschillenregeling wordt in eerste aanleg in beginsel door de rechtbank behandeld. Het hoger beroep wordt ingesteld bij de Ondernemingskamer.

De uitkoopprocedure wordt in eerste aanleg door de Ondernemingskamer behandeld. Het betrof in 2015 6,8% van alle ingekomen zaken. Het aantal uitspraken in de uitkoopprocedure maakt 9,2% uit van het totaal aantal uitspraken van de Ondernemingskamer in 2016. De gemiddelde doorlooptijd in de uitkoopprocedure tussen het vragen van arrest en de daaropvolgende uitspraak (beslisperiode) bedraagt 101 dagen (84 in 2015 en 132 in 2014).³⁷

Uitkoop minderheidsaandeelhouders, artikel 2:92a, 201a, 359c of 359d BW

tabel 16

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen zaken	12	9	4
<i>Vordering ex 2:92a BW</i>	2	4	1
<i>Vordering ex 2:201a BW</i>	4	2	2
<i>Vordering ex 2:359c BW</i>	6	3	1
<i>Vordering ex 2:359d BW</i>	0	0	0
Behandeling ter zitting	2	0	0
Doorhalingen	0	1	5
Arresten	22	16	18
<i>Comparitie bevolen</i>	1	0	0
<i>Tussenarrest</i>	14	6	9
<i>Eindarrest</i>	7	10	9

Geschillenregeling, artikel 2:336 e.v. BW

tabel 17

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Ingekomen zaken	2	2	1
Behandeling ter zitting	1	1	0
Doorhalingen	0	0	5
Arresten	1	3	3
<i>Comparitie bevolen</i>	0	0	1
<i>Tussenarrest</i>	0	0	2
<i>Eindarrest</i>	1	3	0
Minnelijke regeling ter zitting	0	0	1

³⁷ Hierbij zijn de arresten waarbij alleen deskundigen zijn aangewezen, de kosten van het deskundigenonderzoek zijn verhoogd of een comparitie is gelast niet meegerekend.

4. Overige: hersteluitspraak, artikel 31 Rv

tabel 18

Uitspraken	2016	2015	2014
	3	8	3

5. Doorlooptijden

Bij het bepalen van doorlooptijden kunnen verschillende perioden worden onderscheiden:

- *de behandelperiode*: de periode tussen het tijdstip waarop de zaak bij de Ondernemingskamer aanhangig wordt gemaakt en het tijdstip waarop partijen de Ondernemingskamer vragen te beslissen³⁸;
- *de beslisperiode*: de periode vanaf het tijdstip waarop partijen de Ondernemingskamer vragen te beslissen en het tijdstip waarop de uitspraak wordt gedaan;
- *totale doorlooptijd per beslissing*: de som van deze periodes: de totale doorlooptijd vanaf aanbrengen tot de beslissing;
- *de totale doorlooptijd per zaak*: de periode vanaf aanbrengen tot de uitspraak waarmee een einde aan de procedure komt.

De volgende toelichting dient ter vergroting van het inzicht in en de betekenis van de doorlooptijden.

Indien meer dan één beslissing wordt gegeven (een of meer tussenbeslissingen en een eindbeslissing), kunnen telkens opnieuw behandelperiode en beslisperiode worden berekend; na een tussenbeslissing begint de volgende behandelperiode op het tijdstip van de tussenbeslissing.³⁹

Bij de berekening van doorlooptijden in de verzoekschriftprocedures zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, alleen die zaken meegenomen waarin een mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden. Op een uitspraak in een enkele zaak na is aan de uitspraken in de categorie 'Overige enquêtebeschikkingen' (zie hoofdstuk III.2) geen mondelinge behandeling voorafgegaan. De doorlooptijden van die uitspraken zijn dus niet meegenomen en zijn ook weinig relevant omdat het vaak regie-getinte beslissingen zijn waarvan de doorlooptijd doorgaans niet meer dan een of enkele weken is. Andersom is, een enkele uitzondering daargelaten, aan enquêtebeschikkingen in eerste en tweede fase steeds een mondelinge behandeling voorafgegaan. De doorlooptijden van die zaken zijn wel opgenomen en zijn ook relevant, omdat het materiële beslissingen betreft (toe- afwijzing enquêteverzoek etc.). Alleen de eerste mondelinge behandeling en de eerste daaropvolgende beslissing worden gebruikt voor de berekening van doorlooptijden.

Bij enquêteprocedures in eerste fase blijft de procedure in geval van toewijzing formeel doorlopen ook ná de eindbeslissing: het bevolen onderzoek vindt immers plaats na die eindbeslissing, terwijl eventueel getroffen onmiddellijke voorzieningen doorgaans ook doorlopen. De periode na de eindbeslissing in de 1^e fase wordt voor het bepalen van de doorlooptijden niet meegerekend. Voorts geldt dat 1^e en 2^e fase als twee verschillende zaken worden gezien: de totale doorlooptijd per zaak betreft dus steeds de onderscheiden fasen afzonderlijk.

De in het verslag vermelde doorlooptijden zijn gemeten in kalenderdagen.

Hieronder worden de volgende categorieën doorlooptijden weergegeven:

- a. de behandelperiode van zaken waarin in 2016 een zitting heeft plaatsgevonden/arrest is gevraagd (verder: de appointeringstermijn);
- b. de behandelperiode van zaken waarin in 2016 uitspraak is gedaan;
- c. de beslisperiode in zaken waarin in 2016 uitspraak is gedaan;
- d. de totale doorlooptijd per beslissing voor beslissingen in 2016: optelsom van b en c.
- e. de totale doorlooptijd per zaak voor zaken die in 2016 geëindigd zijn.

De gemeten zaken zijn bij a dus die waarin de mondelinge behandelingen in 2016 waren, bij b, c en d de uitspraken in 2016, en bij e de zaken die in 2016 zijn geëindigd. Aan de categorieën a enerzijds, b, c en d anderzijds, respectievelijk e anderzijds liggen dus niet steeds dezelfde zaken ten grondslag.

³⁸ In verzoekschriftprocedures wordt steeds de dag van de mondelinge behandeling gehanteerd. In rolprocedures wordt steeds gehanteerd het tijdstip waarop partijen bij afzonderlijke rolhandeling om arrest vragen.

³⁹ Beslissingen op informeel gedane verzoeken, zoals om kostenverhoging van een onderzoek (ook bij deskundigenberichten), worden niet meegeteld.

De gemeten zaken zijn bij a dus die waarin de mondelinge behandelingen in 2016 waren, bij b, c en d de uitspraken in 2016. Aan de categorieën a enerzijds, en b, c en d anderzijds liggen dus niet steeds dezelfde zaken ten grondslag.

Bij verzoekschriftprocedures heeft de Ondernemingskamer veel meer invloed op de duur van de behandelperiode dan bij rolprocedures. Bij de eerste categorie dient zij zelf een datum voor de mondelinge behandeling te bepalen, bij de tweede categorie heeft de Ondernemingskamer veel minder invloed op het moment waarop partijen om arrest vragen. Dat moment wordt beïnvloed door de vraag of er een gedaagde is verschenen die verweer voert. Aldus is de behandelperiode bij rolprocedures veel minder bruikbaar voor de beoordeling van de snelheid waarmee de Ondernemingskamer de zaak behandelt, dan bij verzoekschriftprocedures.

A. Appointeringstermijn⁴⁰

Deze behandelperiode laat zien het aantal dagen tussen:

- (i) de dag van indiening verzoekschrift/aanbrengen op de rol (of dag van tussenarrest) en
- (ii) de dag in 2016 waarop de mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden/arrest is gevraagd.⁴¹

De zaken die hierin zijn opgenomen zijn die waarin in 2016:

- voor verzoekschriften: een mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden;
- voor rolprocedures: arrest is gevraagd.

tabel 19

	2016	2015	2014
Enquête eerste fase	49	64	69
Enquête tweede fase	88	106	81
WOR	44	70	90
Overige verzoekschriften	62	111	80
Uitkoop ⁴²	41	82	81
Geschillenregeling	177	54	-

B. Behandelperiode

Deze behandelperiode toont het aantal dagen tussen:

- (i) de dag van indiening verzoekschrift/aanbrengen op de rol (of dag van tussenarrest) en
- (ii) de dag waarop de mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden/arrest is gevraagd.

De zaken die hierin zijn opgenomen zijn die waarin in 2016 uitspraak is gedaan.⁴³

Hierin onderscheidt deze categorie zich dus van die van de Appointeringstermijn. Een groot deel overlapt elkaar, maar door het verschil in referentiepunt liggen aan de behandelperiode deels andere zaken ten grondslag dan aan de Appointeringstermijn. De meting bij beide periodes is aan elkaar gelijk; het enige verschil is dat andere zaken zijn gemeten.

De behandelperiode wordt sinds verslagjaar 2015 gemeten (toen nog Behandelperiode-II genoemd).

tabel 20

	2016	2015
Enquête eerste fase	52	64
Enquête tweede fase	63	128
WOR	43	69
Overige verzoekschriften	62	113
Uitkoop	45	65
Geschillenregeling	177	54

⁴⁰ In het jaarverslag 2015 werd de Appointeringstermijn nog Behandelperiode-I genoemd.

⁴¹ Bij verzoekschriftprocedures geeft deze categorie dus het antwoord op de vraag hoe lang de partijen die in 2016 zitting hadden, hebben moeten wachten op de mondelinge behandeling van het verzoekschrift. Daar zitten dus ook verzoekschriften bij die partijen vóór 2016 hebben ingediend en/of waarop de Ondernemingskamer na 2016 uitspraak heeft gedaan. Eveneens zitten daar dus zaken in die na de zitting in 2016 zijn ingetrokken en niet tot een uitspraak hebben geleid.

⁴² Voor uitkoop en geschillenregeling (rolprocedures): periode tussen aanbrengen of tussenarrest en (opnieuw) arrest vragen in 2016.

⁴³ Hier zitten dus ook zaken bij waarin het verzoekschrift/ de dagvaarding vóór 2016 is ingediend/aangebracht en waarvan de mondelinge behandeling/het vragen van arrest vóór 2016 heeft plaatsgevonden.

C. Beslisperiode

De beslisperiode laat zien het aantal dagen tussen:

- (i) de dag waarop de mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden/arrest is gevraagd en
- (ii) de dag waarop de Ondernemingskamer in 2016 uitspraak heeft gedaan.

De zaken die hierin zijn opgenomen zijn die waarin in 2016 uitspraak is gedaan. Dat zijn dus dezelfde zaken die zijn gehanteerd bij berekening van de Behandelperiode (zie B hiervoor).

tabel 21

	2016	2015	2014
Enquête eerste fase	46	53	64
Enquête tweede fase ⁴⁴	62	195	108
WOR	38	53	46
Overige verzoekschriften	-	132	59
Uitkoop	101	84	132
Geschillenregeling	131	109	-

D. Totale doorlooptijd per beslissing

Deze doorlooptijd geeft weer het aantal dagen tussen:

- (i) de dag van indiening verzoekschrift/aanbrengen op de rol (of dag van tussenarrest) en
- (ii) de eerste daarop volgende beslissing in 2016. Het betreft dus de optelsom van de behandelperiode (B) en de beslisperiode (C).

De zaken die hierin zijn opgenomen zijn die waarin in 2016 uitspraak is gedaan.

tabel 22

	2016	2015	2014
Enquête eerste fase	98	117	107
Enquête tweede fase	125	323	223
WOR	82	122	110
Overige verzoekschriften	-	245	102
Uitkoop	145	149	189
Geschillenregeling	308	163	-

E. Totale doorlooptijd per zaak. Een vertekend beeld.

De totale doorlooptijd per zaak toont het aantal dagen tussen:

- (i) de dag van indiening van het verzoekschrift/aanbrengen op de rol (of dag van tussenarrest) en
- (ii) de dag van de uitspraak in 2016 waarmee de procedure tot een einde komt.

De zaken die hierin zijn opgenomen zijn die waarin in 2016 een uitspraak is gedaan waarmee de zaak is geëindigd.

In tegenstelling tot de onder A-D behandelde doorlooptijden, bevat deze categorie ook doorlooptijden van uitspraken in 2016 waaraan geen mondelinge behandeling is voorafgegaan.

tabel 23

	2016	2015	2014
Enquête eerste fase	248	344	427
Enquête tweede fase ⁴⁵	193	376	261
WOR	82	121	161
Overige verzoekschriften	-	245	145
Uitkoop ⁴⁶	159	291	391
Geschillenregeling	308	163	-

Binnen de rechtspraak worden doorlooptijden gewoonlijk berekend over de periode tussen het aanbrengen van de zaak tot de einduitspraak; hiervoor de totale doorlooptijd per zaak (E) genoemd. Een zaak stroomt meestal uit op het moment van de juridische eindbeslissing in die zaak. Een dergelijke doorlooptijd van aanbreng tot uitstroom van de zaak, komt de doorlooptijd bij de Ondernemingskamer van aanbrengen tot uitstroom van de zaak op gemiddeld 215 dagen voor alle in

⁴⁴ Voor 2015; genormaliseerd zou de beslisperiode zijn 119 dagen (in plaats van 195).

⁴⁵ In de berekening voor 2015 is ook opgenomen de zaak Meavita, de doorlooptijd van de verzoeken in deze zaak was 691 dagen. Zonder deze zaak is de gemiddelde totale doorlooptijd per zaak in de tweede fase enquêteprocedure 218 dagen.

⁴⁶ In de berekening voor 2015 is ook opgenomen de zaak DIM Vastgoed. De doorlooptijd van deze zaak is zeer lang geweest, 1.673 dagen. Zonder deze zaak is de gemiddelde totale doorlooptijd per zaak in uitkoopprocedures 137 dagen.

2016 beëindigde zaken. Dit getal geeft echter een vertekend beeld, vooral door het verloop van de enquêteprocedure, die afwijkt van het gebruikelijke verloop van de meeste andere civiele procedures. Hoewel een beschikking waarbij een enquêteverzoek wordt toegewezen, moet worden aangemerkt als een eindbeschikking waartegen cassatie openstaat, is met die beschikking de enquêteprocedure nog niet ten einde. Op toewijzing van het enquêteverzoek volgt immers de zogeheten onderzoeksfase. In die periode duren de onmiddellijke voorzieningen voort (immers: getroffen “voor de duur van het geding”), kunnen nieuwe onmiddellijke voorzieningen worden getroffen en kunnen de onderzoeker en procespartijen verzoeken ten aanzien van het onderzoek doen. Per 1 januari 2013 is bij wet de raadsheer-commissaris ingevoerd die ten aanzien van het onderzoek bepaalde beslissingen kan nemen. De onderzoeksfase kan lang duren, soms jaren. Dat kan liggen aan de complexiteit van het onderzoek, problemen met de financiering van het onderzoek, of aan (het gebrek aan) medewerking van partijen. Bovendien komt het regelmatig voor dat een onderzoek wordt aangehouden voor schikkingsonderhandelingen, vaak begeleid door een door de Ondernemingskamer aangestelde functionaris. De enquêteprocedure in de eerste fase kan vervolgens eindigen door deponering van het verslag en afloop van de twee maands-termijn voor indiening van het verzoekschrift in de tweede fase⁴⁷, dan wel – zonder verslag – door het bereiken van een schikking of het ontbreken van financiële middelen voor de kosten van het onderzoek. Zijn onmiddellijke voorzieningen getroffen, dan dienen deze doorgaans ook bij beschikking beëindigd te worden.

In sommige gevallen is – buiten het zicht van de Ondernemingskamer – een onderzoek tot stilstand gekomen, soms terwijl onmiddellijke voorzieningen blijven voortbestaan. Hierbij kan worden gedacht aan de situatie dat een schikking is getroffen en voortzetting van onderzoek en onmiddellijke voorzieningen geen belang meer dient. Het komt dan regelmatig voor dat partijen pas na daarop gerichte vragen van de Ondernemingskamer om beëindiging verzoeken of zelfs dat achterwege laten. De Ondernemingskamer gaat op enig moment ambtshalve over tot beëindiging. De zaak komt dan pas (soms na enkele jaren) tot een einde. Ook na de tweede fase procedure kunnen getroffen voorzieningen van kracht blijven en de zaak dus doorlopen totdat de voorzieningen bij beschikking worden opgeheven dan wel eindigen door verloop van de daarvoor vastgestelde termijn. Die termijn is doorgaans enkele jaren. Bij een bevolen ontbinding loopt de zaak administratief door tot het einde van de vereffening. Ook dergelijke vereffeningen kunnen jaren in beslag nemen.

De hiervoor geschetste ontwikkelingen na de uitspraak in de eerste fase respectievelijk tweede fase, in het bijzonder dus het onderzoek en het voortduren van de (onmiddellijke) voorzieningen, vallen grotendeels buiten de invloedssfeer van de Ondernemingskamer, terwijl de daarmee gemoeide tijdspanne(s) een groot deel van de totale doorlooptijd per zaak vormt. Die omstandigheid maakt dat de totale doorlooptijd per zaak (E) geen geschikte maatstaf is voor beoordeling van het tempo waarin de Ondernemingskamer zaken behandelt en beslist. Het is beter om de behandel- en beslisperiode of de som daarvan, de totale doorlooptijd per beslissing, als prestatie maatstaf aan te houden.

Tot slot: aangekondigde uitspraaktermijn ter zitting

Met ingang van dit verslagjaar is bijgehouden hoe vaak een ter zitting aangekondigde uitspraaktermijn daadwerkelijk wordt gehaald, en in de gevallen van overschrijding hoe lang de gemiddelde overschrijding is. Voor 2016 geldt dat in 59% van de gevallen de ter zitting aangekondigde uitspraaktermijn wordt gehaald. Als die niet wordt gehaald, is de gemiddelde overschrijdingstermijn 24 dagen (mediaan op 19 dagen).

⁴⁷ Wordt een dergelijk verzoekschrift ingediend, dan loopt de procedure verder.

6. Verzameltabellen

Verzamel tabel zaken 2016

Aantallen	Totaal	Enquête	WOR	Jaarrekening	Uitkoop	Geschillenregeling	Overige
Ingekomen zaken	177	120	38	3	12	2	2
Intrekkingen/doorhalingen	70	38	30	1	0	0	1
Behandelingen ter zitting	96	77	15	1	2	1	0
Uitspraken	228	190	11	0	21	1	5

Percentages	Totaal	Enquête	WOR	Jaarrekening	Uitkoop	Geschillenregeling	Overige
Ingekomen zaken	100%	67,8%	21,5%	1,7%	6,8%	1,1%	1,1%
Intrekkingen/doorhalingen	100%	54,3%	42,9%	1,4%	0%	0%	1,4%
Behandelingen ter zitting	100%	80,2%	15,7%	1%	2,1%	1%	0%
Uitspraken	100%	83,3%	4,8%	0%	9,2%	0,4%	2,3%

Doorlooptijden 2016 (beslisperiode)

kalenderdagen tussen (i) mondelinge behandeling of vragen arrest en (ii) uitspraak

tabel 25	2016	2015	2014
Enquête eerste fase	46	53	64
Enquête tweede fase ⁴⁸	62	195	108
WOR	38	53	46
Overige verzoekschriften ⁴⁹	-	132	59
Uitkoop	101	84	132
Geschillenregeling	131	109	-

Benoemingen van functionarissen:⁵⁰

tabel 26	2016	2015	2014
Onderzoekers	19	15	29
Bestuurders	24	20	26
Commissarissen	5	5	5
Beheerder aandelen	15	7	-
Bindend adviseurs ⁵¹	12	7	7
Deskundigen ⁵²	4	3	0
Mediators	6	6	-
Overige personen ⁵³	7	1	10
Totaal	92	64	77

Getroffen (onmiddellijke) voorzieningen in het enquêterecht:⁵⁴

tabel 27	2016
Benoeming bestuurder	24
Beheer van aandelen ⁵⁵	22
Schorsing bestuurder	16
Benoeming commissaris	5
Schorsing commissaris	2
Ontslag bestuurder	2
Wijziging statuten	2
Ontbinding	2
Overig ⁵⁶	5
Totaal	80

⁴⁸ Hierin ook 2 uitspraken in de zaak Meavita (519 dagen), alsmede een onmiddellijke voorziening in de tweede fase (5 dagen). genormaliseerd zou de beslisperiode 119 dagen zijn (in plaats van 195).

⁴⁹ Voor 2015: zonder genoemde verzetprocedure tegen intrekking van 403-verklaringen inzake SNS, is de beslisperiode voor deze categorie 74 dagen (in plaats van 132).

⁵⁰ Indien de bestuurder ook beheerder van aandelen wordt, wordt de benoeming alleen bij de bestuurders meegeteld. Bij vervanging van een functionaris door een andere persoon wordt ook de benoeming van die andere persoon geteld. In 2016 is drie maal iemand benoemd die een ander vervangt. Ook indien een onmiddellijke voorziening wordt omgezet in een voorziening ex art. 2:356 BW wordt de persoon hier als nieuwe benoeming geteld. Indien meer onderzoekers in één geschil worden benoemd, wordt dit toch als één benoeming gerekend.

⁵¹ Indien meer deskundigen of bindend adviseurs in één geschil worden benoemd, wordt dit als één benoeming gerekend. Bindend adviseurs en mediators worden daarna doorgaans bij brief aan partijen aangedragen.

⁵² In 2016: drie maal een deskundige in het kader van een uitkoopprocedure. Eén maal in het kader van de schadeloosstellingsprocedure inzake SNS REAAL N.V. c.s. (in die zaak zijn drie deskundigen benoemd, die hier als een benoeming zijn geteld).

⁵³ In 2016: twee maal een vereffenaar, drie maal een procesbegeleider, één maal een bestuurder en één maal een landschapsarchitect.

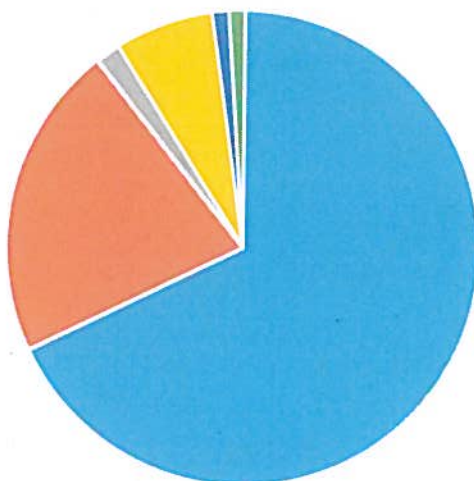
⁵⁴ Deze tabel laat zien welke typen (onmiddellijke) voorzieningen met welke frequentie in 2016 zijn getroffen. In voorgaande jaren is deze telling niet verricht.

⁵⁵ Zes maal zijn alle aandelen ten titel van beheer overgedragen, negen maal alle minus één van elke aandeelhouder, één maal is van iedere aandeelhouder één aandeel overgedragen, en zes maal is de overdracht ten titel van beheer in een andere verhouding gelast.

⁵⁶ Eén maal schorsing van een besluit, één maal vernietiging van een besluit, één maal schorsing van een rechtshandeling, één maal een bevel tot rectificatie en één maal de oplegging van een dwangsom ter nakoming van die rectificatie.

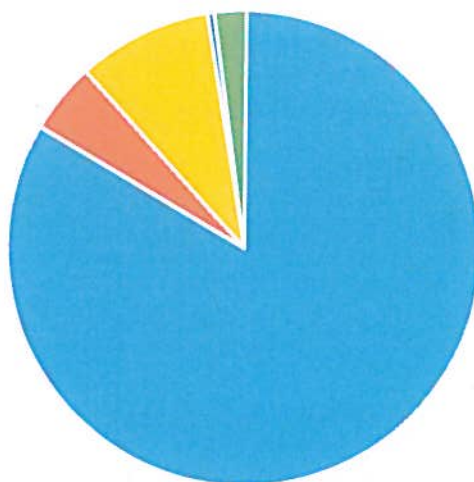
2016 Instroom

- Enquete
- WOR
- Jaarrekening
- Uitkoop
- Geschillenregeling
- Overige

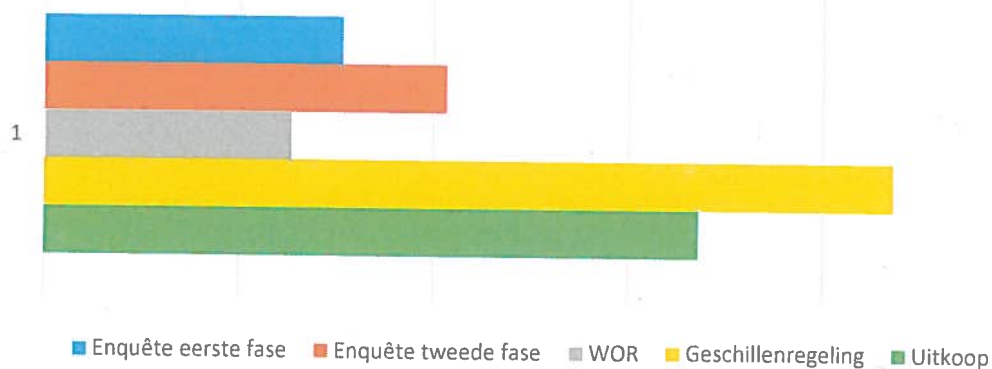
2016 Uitspraken

- Enquete
- WOR
- Jaarrekening
- Uitkoop
- Geschillenregeling
- Overige

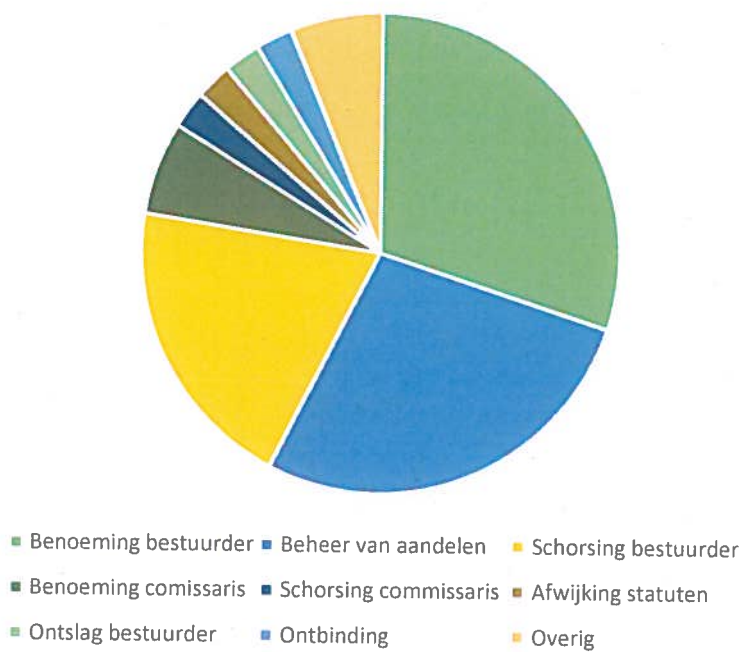

2016 Doorlooptijden (beslisperiode)

0 30 60 90 120 150

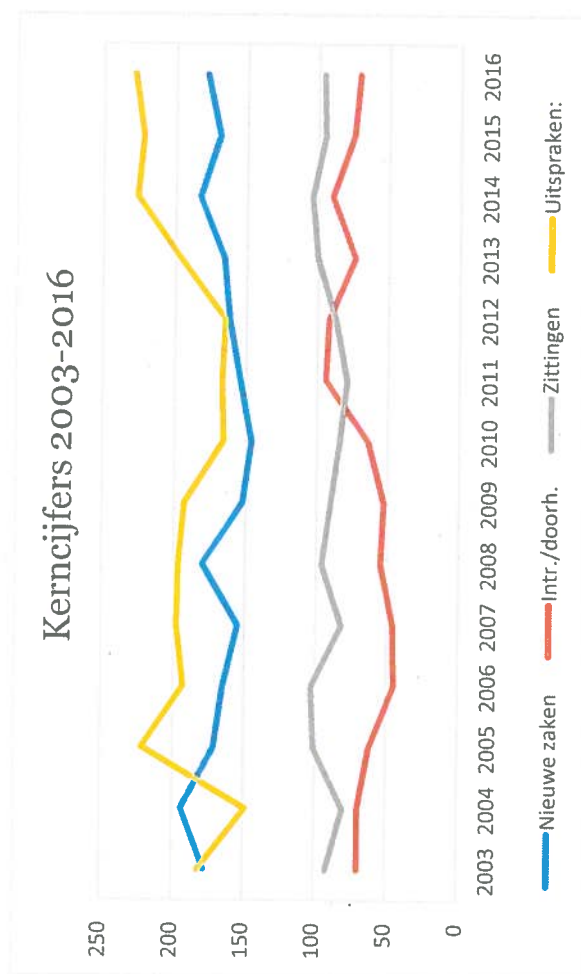

2016 Typen (onmiddellijke) voorzieningen

7. Kerncijfers 2003-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Nieuwe zaken:														
Rekest	159	173	158	149	134	160	147	135	143	145	152	176	156	163
Rol	18	20	12	15	20	19	4	10	10	16	13	6	12	14
Totaal	177	193	170	164	154	179	151	145	153	161	165	182	168	177
Intrekkingen/ doorhalingen	69	69	61	44	45	54	52	63	93	91	73	89	74	70
Zittingen	92	80	101	103	82	96	90	84	79	87	99	104	95	96
Uitspraken:														
Rekest	161	120	197	171	178	170	178	144	155	132	174	205	199	205
Rol	20	28	24	21	19	26	14	21	11	32	22	21	23	23
Totaal	181	148	221	192	197	196	192	165	166	164	196	226	222	228

IV. VERSLAG VAN DE GANG VAN ZAKEN

1. Bezetting

In 2015 was de bezetting van raadsheren in de Ondernemingskamer 4,88 fte. In 2015 was die nog gemiddeld 4,44 fte.⁵⁷ Per saldo is de bezetting ten opzichte van 2015 en 2014 licht gestegen (4,88 tegen 4,44 en 4,4 fte). De bezetting van de raden(-plaatsvervangers) is in 2015 gewijzigd. Als raadplaatsvervanger zijn in het najaar van 2016 toegetreden mr. drs. G. Boon RA, prof. dr. mr. S. ten Have, mr. D.E.M. Aleman MBA en W. Wind. In 2016 zijn G.A. Cremers, H. de Munnik en drs. J. van den Belt feitelijk gedefungeerd. In 2015 was de gemiddelde bezetting van secretarissen 4,48 fte (effectief: 4,0); de administratieve ondersteuning in 2016 bestaat uit twee medewerkers (1,5 fte).

2. Over de cijfers

Sinds het jaarverslag 2010 hanteert de Ondernemingskamer een meer gedetailleerde telling van zaken. De Ondernemingskamer beoogt daarmee meer inzicht in de vermelde cijfers te bieden. Ook is in de loop der jaren meer aandacht besteed aan de registratie van zaken.

Bij het vergelijken van de cijfers van 2016 met die van 2015 (of eerder) moet bedacht worden dat het hier steeds gaat om (relatief) kleine getallen. Dat maakt het niet goed mogelijk om, zonder nader onderzoek, aan de verschillen tussen de jaarcijfers conclusies te verbinden. Wel kunnen enkele observaties worden gemaakt. De cijfers over 2014 zijn ook in dit jaarverslag zoveel als mogelijk weergegeven. Het vergemakkelijkt een vergelijking over de jaren heen. Bovendien is in het jaarverslag 2015 geconstateerd dat 2014 een aantal opzichten een piekjaar lijkt te zijn geweest. Dat maakt een vergelijking van de meest recente cijfers met ook die van 2014 extra interessant.

Algemeen

Allereerst een algemene opmerking ten aanzien van het type zaken waarmee de Ondernemingskamer zich bezighoudt. Van oudsher vormen de enquêteprocedure, de medezeggenschap op grond van de WOR en de uitkoopprocedure het overgrote deel van de zaken waarmee de Ondernemingskamer zich bezighoudt. Het lijkt er echter op dat dat percentage alleen maar hoger wordt, en dat daarmee het aantal andersoortige procedures (bijvoorbeeld geschillenregeling, jaarrekening en intrekking 403-verklaring) relatief nog verder afneemt.

Ten aanzien van het aantal zaken in 2016 geldt het volgende.

Het aantal ingekomen zaken is gestegen (177) ten opzichte van 2015 (168), maar nog altijd iets lager dan in 2014 (182). Van 2010 tot en met 2014 steeg jaarlijks het aantal ingekomen zaken. In 2015 was het aantal ingekomen zaken lager dan in 2014, maar hoger dan in de periode 2009-2013. Of de stijging van het aantal ingekomen zaken in 2016 ten opzichte van 2015 een voorbode is van een nieuwe periode van groei van het aantal inkomende zaken in de komende jaren, zal pas de komende jaren duidelijk worden. Verwezen wordt naar de verzameltabel "Kerncijfers" met de bijbehorende grafiek op pagina 21. Het aantal zittingen (96) is nagenoeg gelijk aan dat van 2015, weliswaar lager dan in 2014 (104) en 2013 (99), maar nog altijd hoger dan in de periode 2007-2012 (en gelijk aan 2008). Het aantal uitspraken is licht gestegen ten opzichte van 2015 en zelfs ten opzichte van 2014 (228 in 2016; 222 in 2015 en 226 in 2014). In een verslagjaar zijn tot op heden niet zoveel uitspraken geteld als in 2016. Kanttekening is wel dat in ieder geval tot en met 2010 vooral de uitspraken in enquêteprocedures op wezenlijk andere wijze werden geteld, hetgeen de vergelijkbaarheid met de cijfers over die jaren vermindert (zie onder III). Het aantal intrekkingen in 2016 is verder gedaald (70 in 2016; 74 in 2015; 89 in 2014). Achteraf bezien is het aantal intrekkingen in 2011 (93), 2012 (91) en 2014 (89) historisch hoog geweest. Het aantal minnelijke regelingen ter zitting is aanzienlijk toegenomen (+8), waarbij net als in 2015 het aantal verwijzingen naar *mediation* opvalt (6 keer in 2015). Het lijkt daarmee een vaste plaats in de gereedschapskist van de Ondernemingskamer ter bereiking van minnelijke regelingen te hebben ingenomen. Het toegenomen aantal minnelijke regelingen ter zitting verklaart ook de aanzienlijke stijging van het aantal bindend adviseurs dat de Ondernemingskamer op verzoek van partijen heeft aangewezen. In het algemeen valt op dat het aantal benoemingen van functionarissen enorm is gestegen (92 in 2016; 64 in 2015 en 77 in 2014).

Ten aanzien van de doorlooptijden valt het volgende op te merken. Op bijna alle fronten zijn de doorlooptijden in meer of mindere mate verbeterd. Zo is de appointeringstermijn (tijd tussen indiening van verzoekschriften en de (in 2016) gehouden mondelinge behandelingen) zowel voor de WOR als de enquêteprocedure korter dan in 2015 en 2014. Ook de beslisperiode (tijd tussen de mondelinge

⁵⁷ In het jaarverslag 2015 is per abuis 5,05 fte vermeld.

behandeling en de uitspraak) is voor enquêteprocedures en WOR-zaken afgenomen.⁵⁸ Alleen de doorlooptijden in uitkoopzaken zijn enigszins opgelopen.

Enquêteprocedure

Het totaal aantal ingekomen verzoeken tot enquête en/of onmiddellijke voorzieningen in de eerste fase van de enquêteprocedure (81) is wederom gedaald (89 in 2015 en 106 in 2014). Het aantal afzonderlijke verzoeken tot het treffen van onmiddellijke voorzieningen is opnieuw afgenomen (9 in 2016; 11 in 2015 en 18 in 2014). Ook het aantal enquêteverzoeken dat gepaard gaat met een verzoek tot het treffen van onmiddellijke voorzieningen is gedaald (64 in 2016, 70 in 2015 en 79 in 2014); het aantal 'kale' enquêteverzoeken is gelijk gebleven (8 in 2016 en 2015; 9 in 2014).

Het aantal intrekkingen is gedaald (35 in 2016, 43 in 2015 en 38 in 2014); het aantal minnelijke regelingen ter zitting is echter wederom gestegen (23 in 2016; 17 in 2015 en 9 in 2014), terwijl het totale aantal zittingen aanzienlijk is gedaald (63 in 2016, 73 in 2015 en 75 in 2014).

Het aantal beschikkingen op een eerste fase-verzoek is licht gestegen ten opzichte van 2015, maar nog altijd lager dan 2014 (54 in 2016, 52 in 2015 en 63 in 2014)⁵⁹. In 2016 zijn relatief meer toewijzingen dan in 2015, maar nog altijd minder dan in 2014.

Het aantal beschikkingen van meer organisatorische aard (de "overige beschikkingen") vertoont opnieuw een stijgende lijn (123 in 2016; 110 in 2015; 112 in 2014), terwijl dit aantal in 2014 al was gestegen met 39% ten opzichte van 2013. Daarbij valt op dat het aantal beëindigingen als gevolg van een minnelijke regeling nadat een enquête of onmiddellijke voorziening is getroffen aanzienlijk lager is dan in 2015. De verzoeken aan en beschikkingen van de raadsheer-commissaris zijn in 2016 toegenomen (6 in 2016; 2 in 2015).

In 2016 werden relatief veel, te weten: 16, onderzoeksverslagen gedeponneerd (genormaliseerd: 13. In 2015: 8; 2014: 8; 2013: 12; 2012: 5; 2011: 9; 2010: 6).

Het aantal van 22 ingekomen verzoeken in de tweede fase van de enquêteprocedure is opvallend hoger dan dat van 2015 en 2014 (10), zelfs ten opzichte van de piek in 2013 (15). Dit verschil kan niet alleen worden verklaard door de omstandigheid dat wellicht meer dan voorheen meer partijen een zelfstandig wanbeleidverzoek indienen dat is gebaseerd op hetzelfde onderzoeksverslag. Een deel van de verklaring ligt ook in het lagere aantal beëindigingen wegens een minnelijke regeling in de onderzoeksfase (eerste fase). Hoe minder regelingen in dat stadium, hoe vaker een wanbeleidverzoek zal worden ingediend. Het aantal zittingen is eveneens fors toegenomen (14 in 2016; 5 in 2015 en 6 in 2014). Het aantal intrekkingen is (nagenoeg) gelijk aan 2015 en 2014. Het aantal beschikkingen in de tweede fase is gelijk aan 2015 (13; 8 in 2014). Een wanbeleidverzoek werd in 2016 even vaak toe- als afgewezen. Verder valt op dat meer dan in voorgaande jaren op verzoek van partijen afzonderlijk is beslist op alleen onmiddellijke of nadere voorzieningen in de tweede fase.

Ten aanzien van het toegenomen aantal benoemingen van functionarissen, zoals hiervoor in het algemeen geconstateerd, valt voor de enquêteprocedure op dat vaker dan voorheen een afzonderlijke beheerder van aandelen wordt aangesteld, en dat het aantal benoemde onderzoekers ten opzichte van het aantal bij wijze van onmiddellijke voorziening benoemde personen jaarlijks verder afneemt. Dit bevestigt het beeld van het belang van en de focus (van partijen) op onmiddellijke voorzieningen in het enquêterecht. Zie hiervoor tabel 26 over benoemingen van functionarissen.

Voor de specifieke doorlooptijden in enquêteprocedures wordt verwezen naar tabellen 5 tot en met 7 onder III.2.

WOR

Het aantal ingediende WOR-verzoeken is iets hoger dan in 2015, maar nog altijd lager dan in 2014 (38 in 2016, 36 in 2015 en 45 in 2014). Hetzelfde geldt voor het aantal intrekkingen, zittingen en uitspraken. Het aantal minnelijke regeling ter zitting is wel aanzienlijk hoger dan in 2015 (1) en gelijk aan het aantal in 2014 (4). De doorlooptijden in WOR zaken zijn zeer kort: nog geen anderhalve maand wachten op een zitting en binnen zes weken na de zitting uitspraak.

Jaarrekening

Het aantal ingediende verzoekschriften tot aanpassing van een jaarrekening is in 2016 drie, tegenover twee in 2015 en vijf in 2014. Er zijn geen beschikkingen in 2016 te melden, maar wel een intrekking.

⁵⁸ In hoofdstuk III.5 Beslisperiode genoemd.

⁵⁹ Dit betreft de beschikkingen uit tabel 6 op verzoeken tot het gelasten van een onderzoek en/of tot het treffen van onmiddellijke voorzieningen. De "overige enquêtebeschikkingen" zijn hier niet in meegeteld.

Uitkoop

Het aantal ingekomen uitkoopvorderingen is in 2016 wederom gestegen (12 in 2016, 9 in 2015 en 4 in 2014). Het aantal arresten is echter fors gestegen, hetgeen vooral komt door de verdubbeling van het aantal tussenarresten. Het aantal eindarresten is zelfs lager dan in 2015 en 2014.

De doorlooptijd van uitkoopprocedures blijft de aandacht vragen. Die is ten opzichte van 2015 met circa vier weken opgelopen, maar met een beslistermijn van iets minder dan 3,5 maand niet onoverkomelijk.

Geschillenregeling

Een geschillenregelingprocedure in hoger beroep bij de Ondernemingskamer is nog steeds zeldzaam.

3. Publicatie

Alle uitspraken van de Ondernemingskamer en de uitspraken van de Hoge Raad in cassatie op beslissingen van de Ondernemingskamer worden gepubliceerd in het tijdschrift *Actuele Rechtspraak Ondernemingspraktijk* (ARO), uitgegeven door Kluwer. Voorts worden alle uitspraken op rechtspraak.nl geplaatst.

Daarnaast verschijnt een selectie van de uitspraken van de Ondernemingskamer in onder meer de juridische vakbladen *Jurisprudentie Onderneming en Recht* (JOR) en *Jurisprudentie Arbeidsrecht* (JAR) (beide uitgegeven door SDU) en *Ondernemingsrecht* (uitgegeven door Kluwer).

4. Zittingsdag

De Ondernemingskamer heeft haar vaste zittingsdag op donderdag. Indien een verzoek met (bijzondere) spoed moet worden behandeld kan van deze vaste zittingsdag worden afgeweken. De praktijk leert dat ook een dergelijk verzoek meestal op de vaste zittingsdag kan worden behandeld. In 2016 heeft de Ondernemingskamer één maal een extra zitting gehouden op een andere dag dan de donderdag. Voorts heeft de Ondernemingskamer één maal op een donderdag in twee verschillende combinaties parallelle zittingen gehouden. In 2015 is niet uitgeweken naar een andere zittingsdag en waren er evenmin parallelle zittingen. Tot een aantal jaren geleden was het gebruikelijk dat de Ondernemingskamer in de maand augustus geen zittingen hield. In 2016 zijn op 18 en 25 augustus zittingen gehouden.

5. Enkele opvallende zaken en kwesties

Recht van enquête

Delta Lloyd N.V., 14 maart 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:929) en 12 oktober 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:4056)

De Ondernemingskamer heeft besloten dat er geen enquêteonderzoek bij verzekeraar Delta Lloyd zal plaatsvinden. De Ondernemingskamer heeft op 12 oktober 2016 het enquêteverzoek van grootaandeelhouder Highfields Capital afgewezen. Eerder, op 14 maart 2016, wees de Ondernemingskamer al een verzoek van Highfields tot het treffen van onmiddellijke voorzieningen, die in essentie ertoe strekken Delta Lloyd te verbieden tijdens de bijzondere aandeelhoudersvergadering (BAVA) van 16 maart 2016 enig voorstel met betrekking tot de claimmissie in stemming te brengen, af.

De wijze waarop Delta Lloyd haar aandeelhouders heeft geïnformeerd over de implementatie van Solvency II (Europese regelgeving over de solvabiliteit van verzekeraars), het verloop van haar Solvency I en II ratio's en de redenen om nieuw kapitaal aan te trekken, is volgens de Ondernemingskamer geen reden om te twifelen aan een juist beleid of een juiste gang van zaken. Delta Lloyd is ook de dialoog met Highfields niet uit de weg gegaan. Er zijn wel enkele kanttekeningen te plaatsen bij de informatievoorziening door Delta Lloyd, maar die zijn van onvoldoende gewicht om te kunnen oordelen dat de informatievoorziening door Delta Lloyd een gegronde reden is om aan een juist beleid of een juiste gang van zaken te twifelen. Niet gezegd kan worden dat Delta Lloyd geen grip had op haar solvabiliteit. Het feit dat Delta Lloyd er, anders dan sommige branchegenoten, niet in is geslaagd goedkeuring van DNB te verkrijgen voor haar Partial Internal Model (PIM) voor de berekening van haar Solvency II ratio, is geen reden om aan een juist beleid of een juiste gang van zaken te twifelen. De vraag of en in welke mate een kapitaalverhoging in de vorm van een claimmissie nodig was behoort tot het domein van het bestuur (onder toezicht van de raad van commissarissen) en van de algemene vergadering van aandeelhouders. De Ondernemingskamer treedt in beginsel niet in die juistheid van de daarbij gemaakte afwegingen van het bestuur en raad van commissarissen, laat staan in de motieven van individuele aandeelhouders bij het uitbrengen van hun stem op de aandeelhoudersvergadering van 16 maart 2016. Er doet zich geen situatie voor die een uitzondering op dit uitgangspunt rechtvaardigt.

Delta Lloyd en aandeelhouder Fubon hebben op 15 maart 2016, een dag voor de aandeelhoudersvergadering waarin over de claimemissie werd gestemd, een overeenkomst gesloten. Die overeenkomst houdt onder meer in dat Fubon vóór de claimemissie stemt en dat Delta Lloyd Fubon zal steunen bij het uitbreiden van haar belang tot maximaal 20%. Delta Lloyd heeft Highfields over de overeenkomst niet enige informatie onthouden die Highfields als aandeelhouder toekomt. Ook omstandigheden als daling van de beurskoers, het verstrijken van een aantal maanden tussen het vertrek van de CFO en het aantreden van een nieuwe CFO, het verloop onder het hogere management van Delta Lloyd en de informatieverschaffing aan Highfields over de gang van zaken rondom de BAVA van 16 maart 2016 zijn geen gronden voor toewijzing van het verzoek.

Stichting De Gelderhorst Landelijk Centrum voor Oudere Doven, 4 juli 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:2716)

Deze zaak illustreert dat het recht van enquête ook wordt gebruikt ter beslechting van geschillen in zorginstellingen. In deze zaak is de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) als belanghebbende toegelaten tot de procedure. Bij deze zorginstelling zijn de verhoudingen tussen de raad van toezicht enerzijds en de ondernemingsraad en de cliëntenraad anderzijds ernstig verstoord en is er een onwerkbare situatie ontstaan tussen de raad van toezicht en de bestuurder. Pogingen om via bemiddeling en mediation te komen tot herstel van een vruchtbare verstandhouding tussen de betrokkenen zijn mislukt. Als gevolg van die situatie is de besluitvorming over een aantal urgente onderwerpen vastgelopen, zozeer dat, zonder het treffen van onmiddellijke voorzieningen, gevreesd moet worden dat door het uitblijven van besluitvorming de belangen van De Gelderhorst ernstig zullen worden geschaad. Het onderzoek moet betrekking hebben op de rol van alle geledingen van de zorginstellingen, te weten het bestuur, de raad van toezicht, de ondernemingsraad en de cliëntenraad. Ook de rol van medezeggenschaporganen kan dus in het onderzoek worden betrokken teneinde een volledig en evenwichtig beeld van het beleid en de gang van zaken van de zorginstelling te verkrijgen. Ter doorbreking van de bestuurlijke impasse is bij wijze van onmiddellijke voorzieningen de voorzitter van de raad van toezicht geschorst en is een ander in zijn plaats benoemd, en is naast de zittende bestuurder een tijdelijke bestuurder met beslissende stem benoemd.

N.V. ADO Den Haag, 19 december 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:5338)

De Ondernemingskamer heeft het verzoek van N.V. ADO Den Haag (hierna: ADO) tot een onderzoek naar haar eigen beleid en gang van zaken toegewezen. Bij wijze van onmiddellijke voorziening is Hui Wang geschorst als voorzitter (niet tevens als lid) van de RvC en is in zijn plaats een tijdelijke voorzitter met een beslissende stem benoemd. Voorts zijn de aandelen die de Chinese vennootschap United Vansen International Sports Co. Ltd (hierna: UVS) houdt in ADO overdragen aan een tijdelijk beheerder.

Tussen ADO en UVS bestond een ernstig geschil over onder meer door UVS te verrichten agiostortingen als gevolg waarvan liquiditeitsproblemen dreigen en de jaarrekening 2015-2016 niet kon worden vastgesteld en ingediend bij de KNVB. De KNVB heeft ADO daarom een boete opgelegd, haar onder verscherpt toezicht geplaatst en tot 1 februari 2017 de gelegenheid geboden alsnog de vastgestelde jaarrekening 2015-2016 en een sluitende begroting 2016-2017 in te dienen, bij gebreke waarvan ADO haar KNVB-licentie betaald voetbal dreigde te verliezen.

Ten aanzien van de agiostortingen heeft de Ondernemingskamer vooruitlopend op het oordeel van de burgerlijke rechter voorshands geconcludeerd dat de verplichting van UVS tot storting van € 3,7 miljoen aan agio deugdelijk is vastgelegd en dat UVS aan die verplichting niet tijdig en vervolgens slechts ten dele heeft voldaan. De houding van UVS en Wang omtrent onder meer de agioverplichtingen heeft geleid tot een vertrouwensbreuk tussen ADO, de RvC en de overige aandeelhouders licentiehouder HFC ADO en de Gemeente Den Haag enerzijds, en UVS en Wang anderzijds. Het gebrek aan vertrouwen heeft bijgedragen aan het gebrekkige functioneren van de RvC en de AVA. Ter illustratie van dit laatste wijst de Ondernemingskamer op de ontluisterende gang van zaken tijdens de vergadering van aandeelhouders van 29 november 2016, waarbij onder meer evident in strijd met de statuten een vervanger van Wang een niet geagendeerde stemming over de benoeming van door UVS aangedragen bestuurders en commissarissen heeft doorgedrukt.

Gelet op het gebrekkige functioneren van de RvC en de AVA en de penibele financiële situatie van ADO als gevolg van het uitblijven van de agiostortingen en het niet kunnen vaststellen van de jaarrekening 2015-2016 heeft de Ondernemingskamer ingrijpen via voornoemde onmiddellijke voorzieningen noodzakelijk geacht.

Uitkoop

Koninklijke Ten Cate N.V., 2 augustus 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:3129)
Mota-Engil Africa N.V., 30 augustus 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:3587)
Ballast Nedam N.V., 30 augustus 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:3583)

De Ondernemingskamer heeft in deze uitkoopprocedures geoordeeld dat de overgelegde notariële verklaring niet voldeed aan de daaraan te stellen eisen. De notariële verklaring is in de uitkoopprocedure onder meer nodig om te kunnen verifiëren dat de uitkoper voldoet aan het te houden percentage van het aandelenkapitaal (95%) en – indien de vordering is gebaseerd op artikel 2:359c BW of artikel 2:201a BW – het stemrechtvereiste, alsook of is voldaan aan het 90%-vereiste van artikel 2:359c BW om aan te kunnen sluiten bij de biedprijs onder het openbaar bod.

In de door de uitkoper over te leggen verklaring dient, zoals ook uit eerdere jurisprudentie en de door de Ondernemingskamer gepubliceerde wenken voor uitkoopprocedures blijkt, de notaris (of registeraccountant) te verklaren dat uit door hem verricht onderzoek blijkt dat de uitkoper voldoet aan de ontvankelijkheidsvereiste en de notaris (of registeraccountant) dient aan te geven in hoeverre hij de gebruikte informatie heeft gecontroleerd en op welke wijze hij tot zijn conclusie is gekomen. Het belang van die verklaring schuilt mede in vaststelling door de notaris of de registeraccountant van de authenticiteit van de voor de verklaring gebruikte gegevens, iets waartoe de Ondernemingskamer zelf, aan de hand van de overige overgelegde stukken, niet in staat is.

In de betreffende uitkoopzaken had de notaris, naar het oordeel van de Ondernemingskamer, een niet-acceptabel voorbehoud gemaakt ten aanzien van de (controle van de) inhoud van de stukken waarop de verklaring was gebaseerd. De Ondernemingskamer heeft in deze tussenarresten de in de gelegenheid gesteld een nieuwe/aanvullende notariële verklaring in het geding te brengen. Dat is in alle drie de zaken gebeurd. In Ten Cate heeft dit geleid tot een toewijzend eindarrest (ECLI:NL:GHAMS:2016:4119) en in Ballast Nedam tot een tussenarrest waarin onderzoek is bevolen naar de waarde van de over te dragen aandelen (ECLI:NL:GHAMS:2016:5153). Ook de procedure inzake Mota-Engil Africa loopt nog.

Medezeggenschap (Wet op de Ondernemingsraden)

COR NS Groep N.V., 3 oktober 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:3966

Deze uitspraak volgde op een geschil over het besluit van NS Groep tot wijziging van de governance structuur van dochter Abellio. Dit besluit werd genomen mede naar aanleiding van de onregelmatigheden die plaatsvonden bij de aanbesteding van kleindochter Qbuzz van het openbaar vervoer in 2015 in Limburg. Aan de centrale ondernemingsraad (COR) van NS Groep werd te kennen gegeven dat de COR ter zake geen adviesrecht toekwam. Volgens de COR betreft het besluit het concernbelang van de NS Groep en is het van gemeenschappelijk belang voor twee bedrijfsonderdelen. Daarmee is het besluit volgens de COR een besluit in de zin van artikel 25 lid 1 sub e WOR en is ten onrechte nagelaten het besluit ter advisering voor te leggen. Het verweer van NS Groep dat de COR niet-ontvankelijk is in zijn beroep omdat uit zijn reglement blijkt dat hij niet is ingesteld bij NS Groep, maar bij NV NS, wordt door de Ondernemingskamer gepasseerd omdat de COR feitelijk functioneerde als de COR van NS Groep, zo blijkt uit correspondentie en overlegvergaderingen met de bestuurder en eerder ingediende adviesaanvragen. De Ondernemingskamer volgt NS Groep evenmin in de stelling dat de COR te laat is met het instellen van beroep nu het besluit gedurende lange tijd nog niet definitief was. Over het adviesrecht overweegt de Ondernemingskamer dat het bestreden besluit ertoe strekt de verhouding tussen de NS Groep en dochter Abellio opnieuw vorm te geven om integriteitsrisico's te minimaliseren en vertrouwen te herwinnen alsmede ter versterking van de grip op Abellio. Het besluit reikt derhalve veel verder dan een eventueel gemeenschappelijk belang van een (beperkt) aantal bedrijfsonderdelen van NS Groep. Het besluit betreft gelet op achtergrond en de strekking daarvan de gehele onderneming van NS. Alle onderdelen van de NS Groep hebben er immers een aanzienlijk belang bij dat wordt voorkomen dat zich ergens in het concern gebeurtenissen voordoen die het vertrouwen van stakeholders in de NS Groep als geheel opnieuw zouden ondergraven. Het besluit is volgens de Ondernemingskamer dan ook een besluit tot een belangrijke wijziging van de organisatie en de verdeling van bevoegdheden in de zin van artikel 25 lid 1 sub e WOR en NS Groep heeft ten onrechte geen advies gevraagd aan de COR.

OR Seaway Heavy Lifting Engineering B.V., 19 oktober 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:4156)

In deze zaak staat centraal de vraag of de aandeelhouders van de (groot)moedervennootschap als medeondernemer van SHL Engineering moeten worden gezien. De casus is als volgt. SHL Engineering maakt deel uit van een internationale groep van vennootschappen die transport- en installatiediensten aanbieden voor de olie- en gasindustrie. K&S Cyprus en Acergy houden ieder de helft van de aandelen in SHL Holding Cyprus, die op haar beurt alle aandelen houdt SHL Holding. SHL Holding houdt alle

aandelen in onder meer SHL Engineering. De bij SHL Engineering ingestelde ondernemingsraad stelt ten onrechte niet om advies te zijn gevraagd over het besluit van K&S Cyprus en Acergy tot het geven van een adviesopdracht aan Goldman Sachs over een mogelijke aandelenoverdracht van de aandelen die zij houden in SHL Holding. Allereerst overweegt de Ondernemingskamer bevoegd te zijn kennis te nemen van het geschil tegen de buitenlandse vennootschappen omdat van een burgerlijke of handelszaak als bedoeld in art. 1 van de EEX-verordening geen sprake is. Ten aanzien van het adviesrecht overweegt de Ondernemingskamer dat uit de *engagement letter* blijkt van een verband tussen de adviesopdracht en de mogelijke verkoop van de aandelen in SHL Cyprus. Door de mogelijke verkoop van de aandelen wordt (mede) de toekomst van SHL Engineering bepaald. Een besluit tot een dergelijke verkoop en overdracht kwalificeert daarom niet alleen als een besluit tot overdracht van de zeggenschap in de holding maar ook als een besluit tot overdracht van de zeggenschap over de onderneming van SHL Engineering. Daarbij is van belang dat SHL Holding een 100% dochtervennootschap is van SHL Holding Cyprus, bij SHL Holding geen ondernemingsactiviteit plaatsvindt, het bestuur van SHL Engineering te allen tijde kan worden ontslagen en zij voor belangrijke besluiten, waaronder het uitoefenen van het stemrecht op de aandelen, goedkeuring van SHL Holding nodig heeft. Aldus is voldaan aan de relatie tussen artikel 25 lid 1 onder n en artikel 25 lid 1 onder a WOR en betreft het besluit tot het geven van de adviesopdracht een adviesplichtig besluit. Vervolgens komt de Ondernemingskamer tot het oordeel dat de aandeelhouders als medeondernemers van SHL Engineering moeten worden gezien. Daarvoor is ten minste noodzakelijk dat het besluit rechtstreeks ingrijpt in de onderneming van SHL Engineering en dat de aandeelhouders stelselmatig de mogelijkheid hebben om op zodanige wijze invloed uit te oefenen op SHL Engineering dat gezegd moet worden dat zij de onderneming van SHL Engineering mede in stand houden. Aan deze voorwaarden wordt voldaan. Omdat het besluit tot geven van de adviesopdracht de toekomst van de onderneming (mede) bepaalt grijpt het rechtstreeks in de onderneming van SHL Engineering in. De mogelijkheid om stelselmatig invloed uit te oefenen op de onderneming van SHL Engineering wordt aangenomen op grond van de invloed die de aandeelhouders hebben op de *Board of Directors*, het belangrijkste orgaan van de groep alsmede uit de formele vennootschapsstructuur van de groep. Dat leidt tot het oordeel dat aan de ondernemingsraad jegens de aandeelhouders een adviesrecht toekomt dat hem ten onrechte is onthouden.

OR DA Retailgroep B.V. en Retail Shared Service Centre B.V., 26 mei 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:2020)

Het verzoek van de ondernemingsraad ziet op het besluit tot verkoop (van een deel van de activa) van DA Retailgroep en Retail Shared Service Centre, die beide in staat van faillissement verkeren, in het kader van een doorstart. Volgens de ondernemingsraad is hij ten onrechte niet in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over dat besluit.

DA Retailgroep c.s. hebben allereerst aangevoerd dat de ondernemingsraad niet ontvankelijk is in zijn verzoek; de ondernemingsraad bestond immers uit onvoldoende leden toen hij besloot het verzoek in te dienen. De Ondernemingskamer overweegt dat het beroep op het ontbreken van het wettelijk voorgeschreven minimum ledenaantal hier niet opgaat en verwerpt het primaire verweer van DA Retailgroep c.s.

Naar het oordeel van de Ondernemingskamer laat het adviesrecht van de ondernemingsraad zich niet eenvoudig rijmen met het faillissementsrecht. Het adviesrecht gaat uit van de situatie dat de onderneming zich niet in een insolvente toestand bevindt. In een faillissementssituatie wordt de invloed van een eventueel advies en daarmee de reikwijdte van een eventueel adviesrecht van de ondernemingsraad wezenlijk beperkt door de noodlijdende toestand van de onderneming en door het doel van het faillissementsrecht. Het is zeer de vraag in hoeverre het advies van de ondernemingsraad op een voorgenomen besluit van de curator tot verkoop van die activa nog van wezenlijke invloed zou kunnen zijn, gelet op het primaat van de belangen van de gezamenlijke schuldeisers van de failliet in het faillissementsrecht. Ook valt de termijn van een maand ex artikel 25, zesde lid WOR niet goed in te passen in een situatie van faillissement. Het adviesrecht is derhalve naar het oordeel van de Ondernemingskamer in beginsel onverenigbaar met de op de afwikkeling van de boedel gerichte rol van de curator. Of, en zo ja, in welke gevallen een uitzondering op dit beginsel denkbaar is, kan hier, gelet op het volgende, in het midden blijven. Er is voldoende vast komen te staan dat de curator de onderneming van de gefailleerde vennootschappen gedurende de faillissementen niet heeft voortgezet; hij heeft de ondernemingen aldus niet in stand gehouden. Dientengevolge was hij niet gehouden (vooraf) advies van de ondernemingsraad met betrekking tot dat besluit te vragen en evenmin verplicht de kosten van deze procedure voor rekening van de boedels te laten komen. De slotsom luidt dat het verzoek wordt afgewezen.

Wrakingsverzoeken

Niet onvermeld kan blijven dat in 2016 bij de behandeling van een tweetal enquêteprocedures wrakingsverzoeken zijn ingediend. In een van de die procedures hebben de gewraakte raadsheren berust, in de andere procedure heeft de wrakingskamer van het gerechtshof Den Haag het wrakingsverzoek afgewezen.

Deus Ex Machina (D.E.M.) B.V.

Op 5 januari 2016 is in deze zaak een onderzoek bevolen en is bij wijze van onmiddellijke voorziening een tijdelijke bestuurder benoemd. Deze bestuurder heeft op 8 februari 2016 verzocht ontheven te worden. Op 16 februari 2016 zijn twee wrakingsverzoeken ingediend die onder meer zijn gegrond op het handelen van de tijdelijke bestuurder, op de inhoud van de uitspraak van de Ondernemingskamer en op de formulering van een brief van de secretaris van de Ondernemingskamer waarin partijen in de gelegenheid zijn gesteld zich uit te laten over het ontheffingsverzoek en het verdere verloop van de procedure. In de schriftelijke reactie van de gewraakte raadsheren van 29 februari 2016 zijn de wrakingsgronden bestreden met uitzondering van de grond die ziet op een formulering in voormelde brief van de secretaris. Hoewel die formulering naar de mening van de raadsheren geen omstandigheid betrof waardoor, in de woorden van artikel 36 Rv., de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen leiden, viel evenwel niet uit te sluiten dat de (onjuiste) indruk was ontstaan dat de Ondernemingskamer met de gebruikte formulering slechts doelde op een te verwachten verzoek van de verzoeker om nadere onmiddellijke voorzieningen in lijn met de suggesties van de tijdelijke bestuurder en niet tevens op mogelijke verzoeken van de partijen die het wrakingsverzoek hadden ingediend. Enkel die omstandigheid heeft de raadsheren aanleiding gegeven te berusten in het wrakingverzoek.

Nieuwendijk Monumenten

Bij aanvang van de mondelinge behandeling van het tweede fase verzoek op 6 oktober 2016 heeft een belanghebbende de voorzitter van de zittingscombinatie gewraakt. De gronden voor het wrakingsverzoek waren een aantal eerdere beslissingen van de Ondernemingskamer en de wijze van functioneren van de onderzoeker en de door de Ondernemingskamer benoemde bestuurder. Het wrakingsverzoek is ter verdere behandeling verwezen naar de wrakingskamer van het hof Den Haag, die het wrakingsverzoek heeft afgewezen en bepaald dat een volgend wrakingsverzoek van de belanghebbende in de hoofdzaak niet in behandeling zal worden genomen, nu hij de bevoegdheid wrakingsverzoeken in te dienen kennelijk misbruikt. Op 1 december 2016 heeft de Ondernemingskamer het tweedefaseverzoek alsnog behandeld. Na afloop van de mondelinge behandeling heeft de belanghebbende opnieuw een verzoek tot wraking van de Ondernemingskamer ingediend. De wrakingskamer van het hof Amsterdam heeft onder verwijzing van het oordeel van de wrakingskamer van het hof Den Haag aan de belanghebbende bericht dat het verzoek tot wraking niet in behandeling wordt genomen. Op 2 februari 2017 heeft de Ondernemingskamer uitspraak gedaan op het wanbeleidverzoek (ECLI:NL:GHAMS:2017:284).

6. Cassatie uitspraken in 2016

Cassatie

De Hoge Raad heeft in 2016 zes keer⁶⁰ (tegen twee keer in 2015 en negen keer in 2014) beslist op een cassatieberoep tegen een uitspraak van de Ondernemingskamer.

Museum Vastgoed Groep B.V. c.s., 18 maart 2016 (ECLI:NL:Hoge Raad:2016:454)

Het cassatieberoep tegen de uitspraak van de Ondernemingskamer van 23 december 2014 (ECLI:NL:GHAMS:2014:5509) is verworpen met toepassing van artikel 81 RO (dus zonder inhoudelijke motivering). Het cassatieberoep was in de kern gericht tegen de door de Ondernemingskamer ontvankelijk geachte vereffenaar in de nalatenschap van een van de aandeelhouders tegen de achtergrond van de (al of niet rechtsgeldige) van de partiële verdeling door de erven van van die aandeelhouder van de nalatenschap voorafgaand aan indiening van het enquêteverzoek. De Advocaat-Generaal gaat in zijn Conclusie bij die uitspraak nader op dat thema in.

Deus Ex Machina (D.E.M.) B.V. ("DEM"), 11 november 2016 (ECLI:NL:HR:2016:2578)

De beslissing van de Hoge Raad betreft de geschillenregelsprocedure inzake DEM. Eiseressen in cassatie zijn niet-ontvankelijk verklaard in hun cassatieberoep, nu het arrest van de Ondernemingskamer van 24 november 2015 (ECLI:NL:GHAMS:2015:4926) inhoudende dat eiseressen

⁶⁰ Waarvan in twee zaken twee beschikkingen per zaak.

niet-ontvankelijk zijn in hun hoger beroep tegen een tussenvonnis van de rechtbank waarin de persoon van de deskundige is aangewezen, een tussenarrest betreft, waartegen in beginsel slechts tegelijk met het eindvonnis hoger beroep kan worden ingesteld. Voorts heeft de Hoge Raad overwogen dat ingevolge de wet tegen de deskundigenbenoeming geen hogere voorziening openstaat en dat de beslissing om een deskundige te benoemen betrekking heeft op de instructie van de zaak en zich naar haar aard ertegen verzet dat het daarop betrekking hebbende rechtsmiddelenverbod wordt doorbroken met een beroep op een van de doorbrekingsgronden.

SNS REAAL N.V. c.s., 4 november 2016 (ECLI:NL:HR:2016:2456 en ECLI:NL:Hoge Raad:2016:2518)
Deze beide beslissingen in cassatie gaan over de enquêteprocedure inzake SNS REAAL N.V. c.s. De cassatieberoepen zijn gericht tegen het oordeel van de Ondernemingskamer, 8 juli 2015 (ECLI:NL:GHAMS:2015:2779) dat de onteigening van de aandelen niet in de weg staat aan de bevoegdheid van de voormalige aandeelhouders om een enquêteverzoek in te dienen. De beroepen zijn verworpen.

Stichting Meavita Nederland c.s., 18 november 2016 (ECLI:NL:HR:2016:2607 en ECLI:NL:HR:2016:2607)

Deze beide beslissingen in cassatie gaan over de enquêteprocedure inzake het voormalige Meavita-concern. De Ondernemingskamer heeft, bij beschikking van 2 november 2015 (ECLI:NL:GHAMS:2015:4454) wanbeleid vastgesteld en geoordeeld dat (de leden van) de raden van bestuur respectievelijk de toezichthoudende organen daarvoor verantwoordelijk zijn en dat ABVAKABO FNV en de curatoren de door hen betaalde onderzoekskosten kunnen verhalen op (een aantal) voormalige bestuurders en toezichthouders die verantwoordelijk zijn voor het onjuiste beleid. De Hoge Raad heeft de uitspraak van de Ondernemingskamer vernietigd en daartoe het volgende overwogen. Nu vaststelling van de volledige tekst van de beschikking pas heeft plaatsgevonden na 24 september 2015 en mr. Ingelse per 1 mei 2015 is gedefungeerd als rechter brengt dat mee dat hij niet als rechter kan hebben deelgenomen aan de vaststelling van de volledige tekst. Derhalve moet ervan worden uitgegaan dat de beschikking niet is gewezen door het in de wet bepaalde aantal rechters. De beschikking van de Ondernemingskamer berustte op de gedachte dat de beschikking formeel wordt vastgesteld in raadkamer, aanstonds na de mondelinge behandeling. Uit de uitspraak van de Hoge Raad blijkt dat die opvatting onjuist is en dat de beschikking pas wordt vastgesteld als de tekst daarvan gereed is. De zaak moet volledig opnieuw worden beoordeeld. De Hoge Raad heeft voorts enkele overwegingen gewijd aan het verhaal van de onderzoekskosten. Een redelijke uitleg van art. 2:354 BW brengt mee dat ook de verzoekers van de enquête kunnen verzoeken de door hen betaalde kosten van het onderzoek op de voet van deze bepaling te kunnen verhalen. Bij de beslissing of de kosten van het onderzoek geheel of ten dele kunnen worden verhaald op een individuele bestuurder, een commissaris of een ander die in dienst van de rechtspersoon is, dient de Ondernemingskamer alle omstandigheden van het geval te betrekken. Uit haar overwegingen moet ten aanzien van de desbetreffende functionaris individueel en concreet blijken dat hij verantwoordelijk is voor het onjuiste beleid of de onbevredigende gang van zaken van de rechtspersoon. Dit houdt niet alleen in dat de desbetreffende functionaris formele verantwoordelijkheid droeg, maar tevens dat hem persoonlijk van de onjuistheid van dat beleid of van de onbevredigende gang van zaken een verwijt kan worden gemaakt. Uit de overwegingen van de Ondernemingskamer blijkt onvoldoende in hoeverre zij (ook) die verwijtbaarheid heeft betrokken in haar beslissingen over het kostenverhaal op de commissarissen.

Onderzoeksverslag Middle Europe Investments N.V. (MEI), 2 december 2016, ECLI:NL:Hoge Raad:2016:2740, cassatie van Hof Den Haag 24 februari 2015 (ECLI:NL:GHDHA:2015:216)

Weliswaar is deze uitspraak van de Hoge Raad niet gedaan op tegen een door de Ondernemingskamer gegeven beslissing ingesteld cassatieberoep, maar deze uitspraak is voor de praktijk van de Ondernemingskamer niettemin van belang. In een kort geding tegen de staat had een van de betrokkenen bij de reeds in 2012 als gevolg van een minnelijke regeling beëindigde enquêteprocedure inzake MEI gevorderd een verbod aan de Ondernemingskamer om kopieën of afschriften van het voor een ieder ter inzage liggende deel van het onderzoeksverslag inzake MEI aan derden ter beschikking te stellen. De Hoge Raad heeft het cassatieberoep verworpen en daartoe overwogen dat noch uit de tekst, noch uit de totstandkomingsgeschiedenis van artikel 2:353 lid 2 BW volgt dat van een voor een ieder ter inzage gelegd onderzoeksverslag geen afschrift aan een derde mag worden verstrekt. Een adequate invulling van de beslissing van de Ondernemingskamer tot (feitelijke) openbaarmaking van het verslag, brengt mee dat het verslag mag worden toegezonden aan een belangstellende die daartoe een verzoek heeft gedaan.

V. ORGANISATIE

De Ondernemingskamer houdt zitting met telkens drie raadsheren, van wie één als voorzitter, twee raden (deskundigen uit de praktijk die geen lid zijn van de rechterlijke macht) en een griffier.

De voorzitter, de secretarissen en de administratief-juridisch medewerkers van de Ondernemingskamer vormen samen het bureau van de Ondernemingskamer. Het bureau is onder meer belast met de coördinatie van de lopende procedures, het onderhouden van de contacten met door de Ondernemingskamer benoemde personen (onderzoekers, bestuurders en anderen) en de externe representatie van de Ondernemingskamer.

De bezetting van de Ondernemingskamer was in het jaar 2016 als volgt:

Leden van de Rechterlijke Macht

Voorzitter

mr. G.C. Makkink

Raadsheren

mr. J. den Boer

mr. A.M.L. Broekhuijsen-Molenaar

mr. A.C. Faber

mr. M.M.M. Tillema

mr. A.J. Wolfs

Raadsheer-plaatsvervanger

prof. mr. M.P. Nieuwe Weme

Raden(-plaatsvervanger)

E.R. Bunt

drs. P.R. Baart

prof. dr. R.A.H. van der Meer RA

G.A. Cremers (tot 5 juli 2016)

prof. dr. mr. F. van der Wel RA

prof. dr. M.N. Hoogendoorn RA

H. de Munnik

drs. J. van den Belt

dr. P.M. Verboom

drs. M.A. Scheltema

mr. drs. B.M. Prins RA

drs. P.G. Boumeester

prof. drs. E. Eeftink RA

drs. J.B.M. Streppel

drs. J.S.T. Tiemstra RA

drs. C. Smits-Nusteling RC

mr. drs. G. Boon RA (per 1 september 2016)

prof. dr. mr. S. ten Have (per 22 september 2016)

mr. D.E.M. Aleman MBA (per 6 oktober 2016)

W. Wind (per 13 oktober 2016)

Secretarissen van de Ondernemingskamer

mr. drs. R. Verheggen

mr. H.H.J. Zevenhuijzen (per 1 mei 2016 deels gedetacheerd bij de *Netherlands Commercial Court*)

mr. M.A. Sterk

mr. F.L.A. Straathof

mr. S.M. Govers (per 1 juli 2016)

mr. S.C. Prins (per 15 juli 2016)

Administratief-juridisch medewerkers

C.M.M. van Vlaanderen

I.E.G.M. Veerman-Tol (per 1 april 2016)

R. el Maimouni (tot medio januari 2016)

VI. CONTACTGEGEVENS

Terechtingsittingen, tevens bezoekadres en griffie

Paleis van Justitie

IJdok 20

1013 MM Amsterdam

Telefoon, e-mail en fax

telefoon: (+31) (0)88 - 36 11317

e-mail: ondernemingskamer@rechtspraak.nl

fax: (+31) (0)88 - 36 10040

Postadres

Postbus 1312

1000 BH AMSTERDAM

Website

www.rechtspraak.nl

Webpagina

<http://www.rechtspraak.nl/Organisatie/Gerechtshoven/Amsterdam/OverHetGerechtshof/Organisatie/Pages/Ondernemingskamer.aspx>